

**TOWARZYSTWO URBANISTÓW POLSKICH
ODDZIAŁ W GDAŃSKU**

Raport z badań socjologicznych
wykonanych w ramach aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji
Starogardu Gdańskiego

**Autor opracowania dr Małgorzata Dymnicka
Politechnika Gdańska**

**Zleceniodawca:
Gmina Miejska Starogard Gdański
Gdańsk - Starogard styczeń - czerwiec 2008**

Wprowadzenie

Celem Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowanego w Starogardzie Gdańskim jest powstrzymanie i odwrócenie niekorzystnych zmian poprzez włączenie zdegradowanych dzielnic i obiektów przemysłowych w zrównoważony rozwój miasta. Realizacja programu powinna zapewnić spójność społeczną, gospodarczą i przestrzenną, dlatego ważnym elementem jest włączenie w proces odnowy lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych i samych mieszkańców. W ankiecie skierowanej do mieszkańców miasta znalazły się pytania, które miejmy nadzieję, pozwolą lepiej rozpoznać potrzeby oczekiwania i aspiracje społeczności lokalnej dotyczące ich środowiska zamieszkania. Jedynie zaangażowani i zainteresowani problematyką odnowy obywatele są w stanie sformułować opinie i oceny na temat przestrzeni miejskiej, z którą mogliby się identyfikować i utożsamiać.

Celem badania było zarejestrowanie opinii mieszkańców Starogardu Gdańskiego na temat rewitalizacji obszarów położonych w obrębie centrum miasta. **Centrum** jest najważniejszą spośród ośmiu dzielnic Starogardu Gdańskiego, położoną w centralnej części miasta. Stanowi główną część Starogardu Gdańskiego. Znajduje się w niej Rynek i prawie wszystkie zabytki, oraz ważniejsze urzędy, np. Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe i Urząd Gminy. Jest największą i najrozleglejszą powierzchniowo jednostką terytorialną miasta. Przez dzielnicę przechodzi wybudowana niedawno Mała Obwodnica miasta.

Problematyka badań koncentrowała się na następujących zagadnieniach:

- Poziom satysfakcji z zamieszkiwania w Starogardzie Gdańskim
- Percepcja i waloryzacja różnych fragmentów przestrzeni miasta/centrum
- Pozytywne i negatywne strony zamieszkiwania w centrum
- Potrzeby mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzeni miasta/centrum
- Akceptacja społeczna dla procesu rewitalizacji

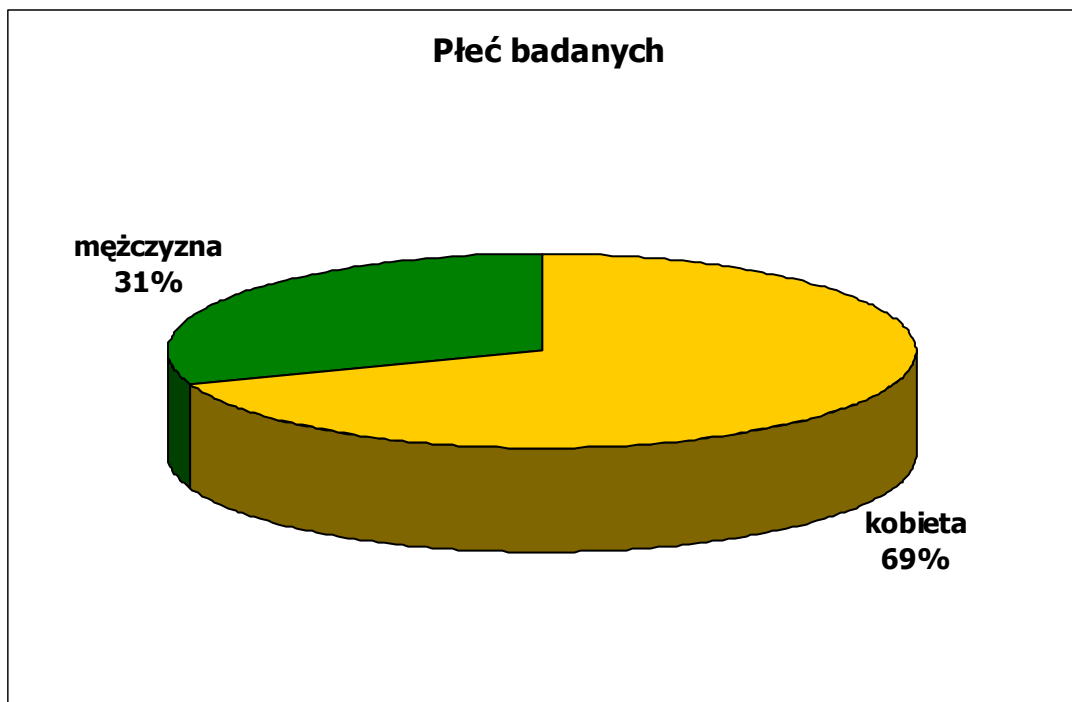
W badaniach wykorzystano kwestionariusz ankiety o średnim stopniu standaryzacji. Głównym argumentem na rzecz tego sposobu zbierania danych był fakt, iż technika ta umożliwiła przeprowadzenie badań na stosunkowo dużej próbie - przy znaczącej redukcji kosztów związanych z dotarciem do respondentów, jakie generowałyby bezpośredni wywiad socjologiczny z udziałem ankietowanych. Rozdano ponad 2000 ankiet w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadpodstawowych. Uczniowie pośredniczyli w ich

dostarczeniu swoim rodzicom. Ankieta była także dostępna na stronie internetowej starogard.pl. Duża ilość zwrotów (**1153**) i wyczerpujące odpowiedzi na kluczowe pytania kwestionariusza świadczą o tym, że dla ankietowanych mieszkańców kwestia odnowy ich środowiska zamieszkania jest ważna i wspólna.

Ze względu zastosowany sposób realizacji próby uzyskano nadreprezentację kobiet (69,4%) w stosunku do mężczyzn (30,6%). Rozprowadzanie ankiety głównie za pośrednictwem dzieci z niższych klas szkół podstawowych i gimnazjalnych zaowocowało, jak należy przypuszczać nadreprezentacją kobiet i młodym wiekiem wszystkich respondentów. Ponad połowa ankietowanych (57,8%) nie ukończyła 40 roku życia, a ponad jedna trzecia (39,6 %) - 59 lat. W grupie respondentów dominowały osoby z wykształceniem średnim (46,2%), kolejno wyższym (26,7%) i zasadniczym (22,0%). Jak wynika z różnych badań, osoby lepiej wykształcone są żywiej zainteresowane problematyką poprawy jakości życia w ich środowiska zamieszkania.

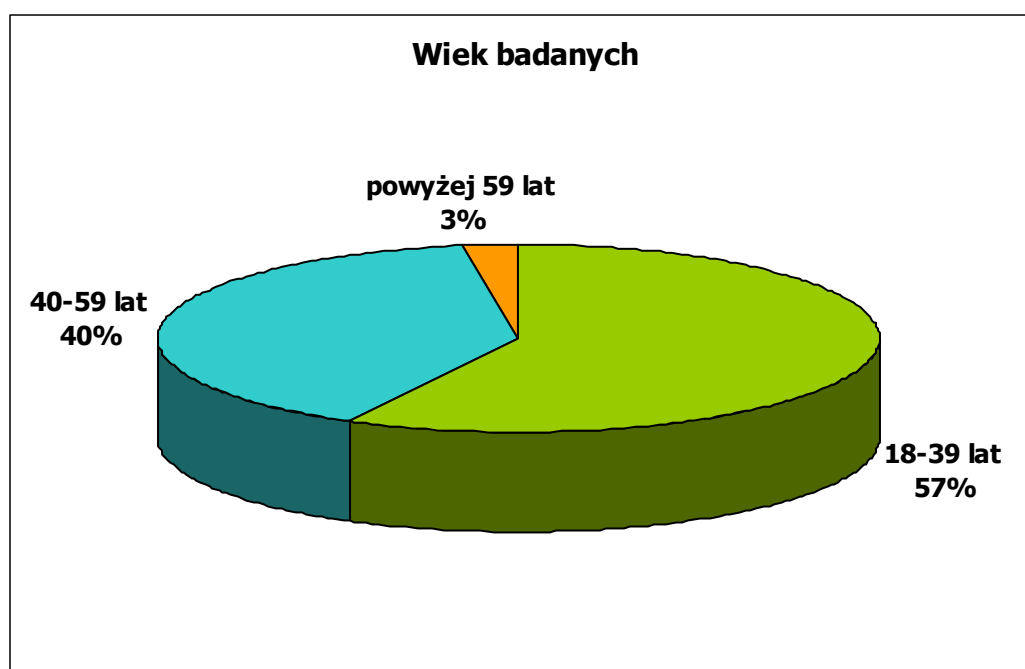
Struktura badanej próby

płeć badanych

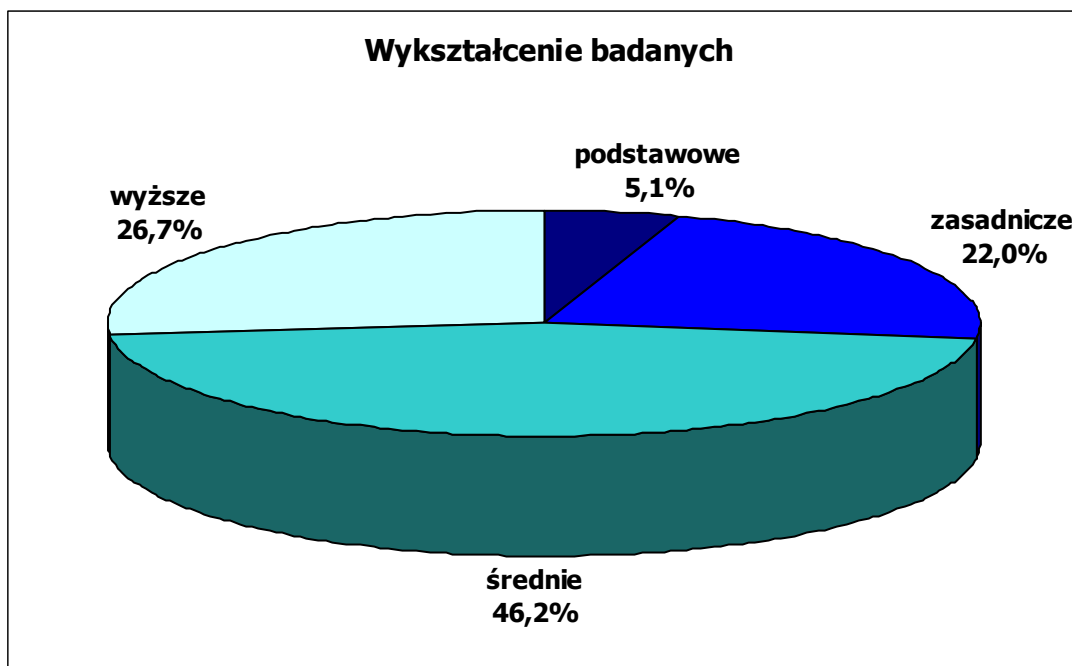

Płeć badanych		Częstość	Procent	Procent ważnych
Ważne	Kobieta	792	68,7	69,4
	Mężczyzna	350	30,4	30,6
	Ogółem	1142	99,0	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	11	1,0	
Ogółem		1153	100,0	

wiek badanych

wykształcenie

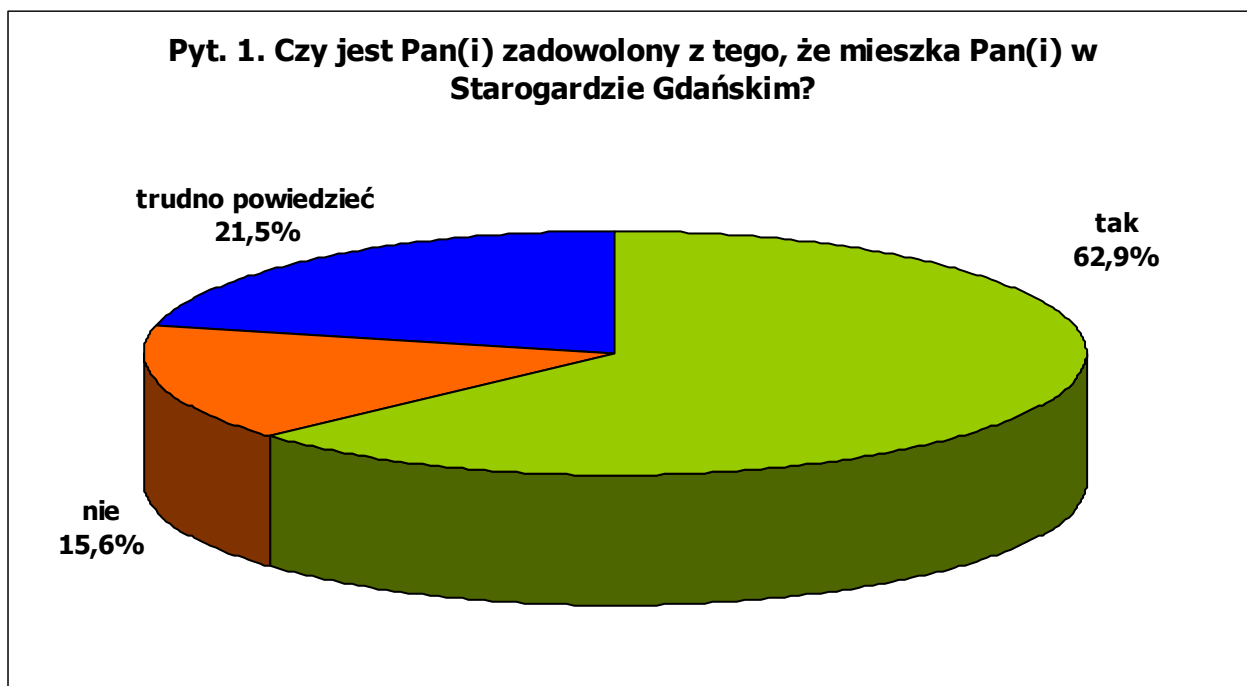

Wykształcenie		Częstość	Procent	Procent ważnych
Ważne	Podstawowe	57	4,9	5,1
	Zasadnicze	247	21,4	22,0
	Średnie	518	44,9	46,2
	Wyższe	299	25,9	26,7
	Ogółem	1121	97,2	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	32	2,8	
Ogółem		1153	100,0	

I. Satysfakcja z miejsca zamieszkania

Ponad dwie trzecie ankietowanych osób (**62,9 %**) wyraziło zadowolenie z zamieszkiwania w Starogardzie Gdańskim. Tylko 15,5% było innego zdania. Na poczucie satysfakcji z zamieszkiwania w środowisku miejskim ma wpływ wiele czynników - między innymi „atmosfera” miasta, jego czytelność, architektura, tempo życia, instytucje, a także

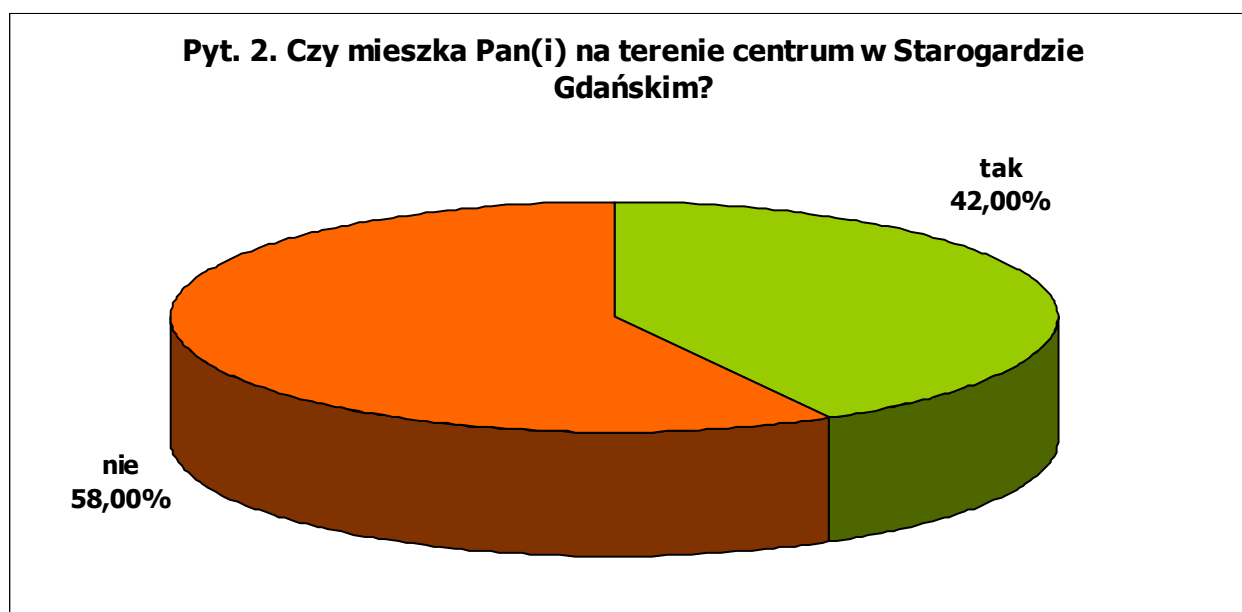
przywiązanie. To ostatnie rozwija się w czasie. Kiedy przyzwyczajamy się do określonego miejsca (miejsca), nasze zadowolenie rośnie wraz z nabywaniem zdolności i umiejętności sprawnego poruszania się w danym środowisku i wykonywania w nim różnych zadań. Czynniki fizyczne i społeczne pozostają ze sobą w wyraźnym związku.

		Częstość	Procent	Procent ważnych
Ważne	Tak	718	62,3	62,9
	Nie	177	15,4	15,5
	trudno powiedzieć	246	21,3	21,6
	Ogółem	1141	99,0	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	12	1,0	
Ogółem		1153	100,0	

II. Mieszkańcy centrum

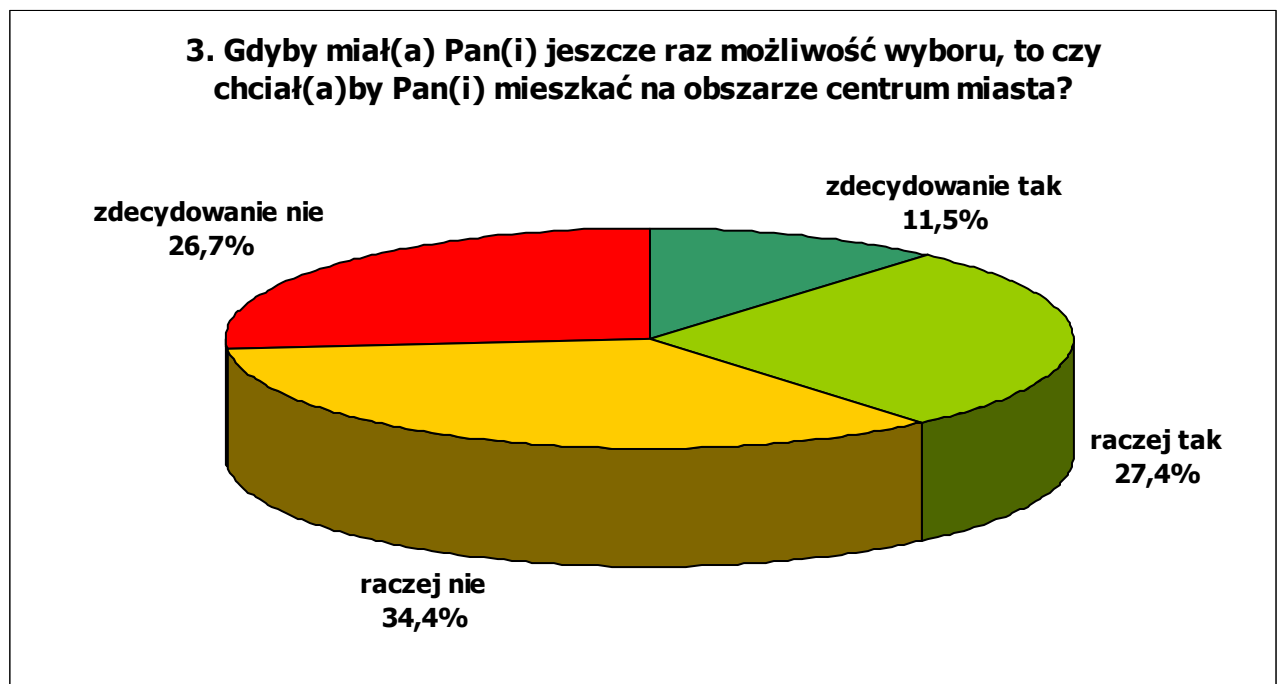
Spośród ogółu badanych 42,0% respondentów stwierdziło, że mieszka w obszarze centrum Starogardu Gdańskiego. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, iż respondenci wypowiadając się na temat swojego miejsca zamieszkania zdefiniowanego jako „centrum”, a więc bezpośredniego otoczenia, kierują się własnymi obserwacjami i doświadczeniem. Można więc założyć, że posiadają na temat tego obszaru dobre rozpoznanie problemów związanych z jego funkcjonowaniem.

		Częstość	Procent	Procent ważnych
Ważne	Tak	484	42,0	42,0
	Nie	668	57,9	58,0
	Ogółem	1152	99,9	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	1	0,1	
Ogółem		1153	100,0	

III. Centrum jako preferowane miejsce zamieszkania

Na pytanie: Gdyby miał (a) Pan(i) jeszcze raz możliwość wyboru, to czy chciał(a)by Pan (i) mieszkać na obszarze centrum miasta - ponad jedna trzecia respondentów (**38,9%**) odpowiedziała twierdząco: „zdecydowanie „tak” (11,5%) i „raczej tak” (27,4%). Wyniki te mogą wskazywać na pewne możliwości identyfikacji jednostek z tą przestrzenią tkwiące m.in. w funkcjonalnym jej charakterze, łatwości orientacji w topografii otoczenia, czy możliwości realizowania swego prestiżu. Centrum postrzegane w takich kategoriach jawi się jako rozbudowany i zróżnicowany przestrzenno-materialny i instytucjonalno-funkcjonalny system społecznych wartości. Jak wynika z analiz socjologicznych przestrzeń centrum może pełnić, pomimo niskich walorów estetycznych konkretnego miejsca zamieszkania/wnętrza budynku, funkcje obszaru kulturowego. Według Aleksandra Wallisa to określona funkcjonalnie przestrzeń, będąca przedmiotem intensywnej i długotrwałej interakcji między skupionym na niej zespołem wartości materialnych, estetycznych i symbolicznych a konkretną społecznością. Dzięki temu owa grupa (społeczność) może na tym obszarze zaspokajać różnorodne potrzeby.

Pyt. 3		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowan y
Ważne	zdecydowanie tak	132	11,4	11,5	11,5
	raczej tak	315	27,3	27,4	38,9
	raczej nie	395	34,3	34,4	73,3
	zdecydowanie nie	307	26,6	26,7	100,0
	Ogółem	1149	99,7	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	4	0,3		
Ogółem		1153	100,0		

DLACZEGO „TAK”: odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”

3.A. Uzasadnienie wypowiedzi respondentów, którzy zadeklarowali, że gdyby mieli jeszcze jedną możliwość wyboru, to wybraliby centrum na miejsce zamieszkania.

3.1. Wygoda, wszędzie blisko, dobre usytuowanie (52,6%)

Dla ponad połowy respondentów z tej grupy osób zasadniczym argumentem była bliskość do podstawowych instytucji publicznych takich jak: urzędy, szkoły i przedszkola, kościoły, banki, instytucje opieki zdrowotnej (szpital, przychodnie, lekarze), a także rozwinięta sieć handlowo-usługowa (sklepy, usługi) i gastronomiczna (restauracje, puby, kluby) oraz oferta kulturalno-rozrywkowa.

Z niektórych wypowiedzi wynikała także sugestia, że na obszarach poza centrum dostęp do wielu instytucji ważnych z punktu widzenia jakości życia w mieście jest utrudniony z powodu niedogodności komunikacyjnych. Wskazywały na to odpowiedzi typu: „brak konieczności dojazdu autobusami”, „oszczędność czasu na dojazd”. Można więc założyć, że im staranniej będzie rozwijany i kształtowany centralny obszar miasta, tym bardziej będzie obrastał pozytywnymi uczuciami i wyobrażeniami.

3.2. Przyzwyczajenie (4,7%)

Tylko 4,7% ankietowanych za powód ponownego zamieszkania w centrum uznało przyzwyczajenie i sentyment, wynikające z „rodzinnych korzeni”, „zamieszkania od urodzenia”.

3.3. Atrakcyjność przestrzeni Rynku (3,7%)

Niewielki odsetek badanych (3,7%) wskazał na cechy centrum, które w dużej mierze decydują o jego atrakcyjności („podoba mi się to miejsce,, „lubię rynek i okolice”, „ponieważ rynek jest najbardziej zadbaną częścią miasta”, „centrum miasta jest miejscem atrakcyjnym”, „ładniejsza okolica” itp.).

Nieobecność w wypowiedziach respondentów cech świadczących o atrakcyjności przestrzeni Rynku może mieć związek z degradacją centrum w sensie urbanistycznym i architektonicznym, a w mniejszym stopniu z utratą wartości, jakie posiada dla tych, którzy to miejsce zamieszkują. Może to świadczyć także o tym, że repertuar czynników świadczących o atrakcyjności centrum podlega ewolucji. Obszar ten, tracąc jedne cechy, zyskuje nowe.

3.4. Ponad jedna trzecia ankietowanych (34,4%) nie uzasadniła swojego wyboru.

DLACZEGO „NIE”: odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”

3.B. Uzasadnienie wypowiedzi tych respondentów, którzy zadeklarowali, że gdyby mieli jeszcze jedną możliwość wyboru, to nie wybraliby centrum na miejsce zamieszkania.

3.2. 1. Ruch samochodowy i zanieczyszczenie powietrza (56,6%)

Zasadniczym argumentem dla ponad połowy respondentów spośród tych, którzy nie zdecydowaliby się na zamieszkanie w centrum był ruch samochodowy i związany z nim hałas oraz zanieczyszczenie powietrza.

3. 2. Niska atrakcyjność centrum jako miejsca zamieszkania (7,4 %)

Dla 7,4% omawianej grupy respondentów centrum miasta to miejsce nieatrakcyjne i zaniedbane z powodu złego stanu infrastruktury miejskiej i wyglądu estetycznego.

3.3. Brak poczucia bezpieczeństwa i nagromadzenie zjawisk patologicznych oraz nieład (4,3%)

Niewielki odsetek ankietowanych (4,3%) wskazał na brak poczucia bezpieczeństwa i porządku publicznego (chuligaństwo, meliny, obecnością w centrum osób nietrzeźwych itp.).

3.4. 28,4% respondentów nie uzasadniło swojej wypowiedzi.

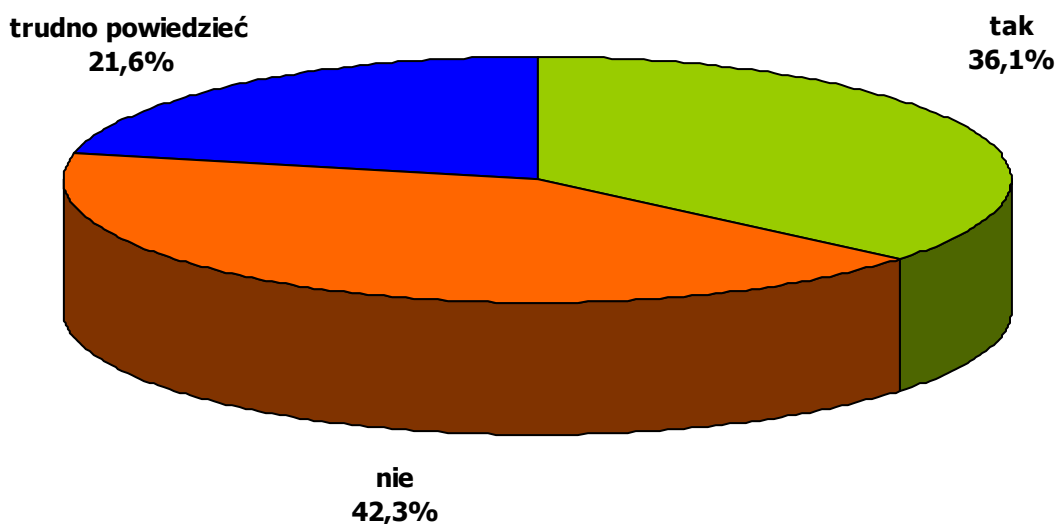
Nie stwierdzono statystycznie istotnej zależności między wiekiem badanych a odpowiedziami na to pytanie. Oznacza to, że osoby w różnym wieku, w tym samym stopniu wyrażały chęć ponownego zamieszkania na obszarze centrum miasta, gdyby miały jeszcze jedną możliwość wyboru.

IV. Czy gdyby centrum stało się obszarem tętniącym życiem do późnych godzin, miejscem z licznymi imprezami i wydarzeniami o charakterze kulturalnym i rozrywkowym, miejscem gwarnym, z licznymi kawiarniami i restauracjami, to czy starogardzianie chcieliby tu mieszkać?

Ponad jedna trzecia ankietowanych (**36,1%**) byłaby skłonna zaakceptować gwar i ruch w centrum i podjąć decyzję o zamieszkaniu na jego obszarze. Jednym z największych uroków centrum jest możliwość zmiany nastrojów i obcowanie z różnymi zdarzeniami o różnym charakterze. Jak należy przypuszczać, dla tej części ankietowanych, jest rzeczą naturalną, że godziny aktywności publicznej mogą sięgać nieraz całej doby.

Natomiast 42,3% ankietowanych nie zaakceptowałaby modelu życia średniejskiego z charakterystycznym dla niego repertuarem usług i funkcji, generujących dynamikę, ruch i gwar.

Pyt. 4. Gdyby centrum stało się obszarem tętniącym życiem do późnych godzin, (...), to czy chciałby Pan(i) tu mieszkać?

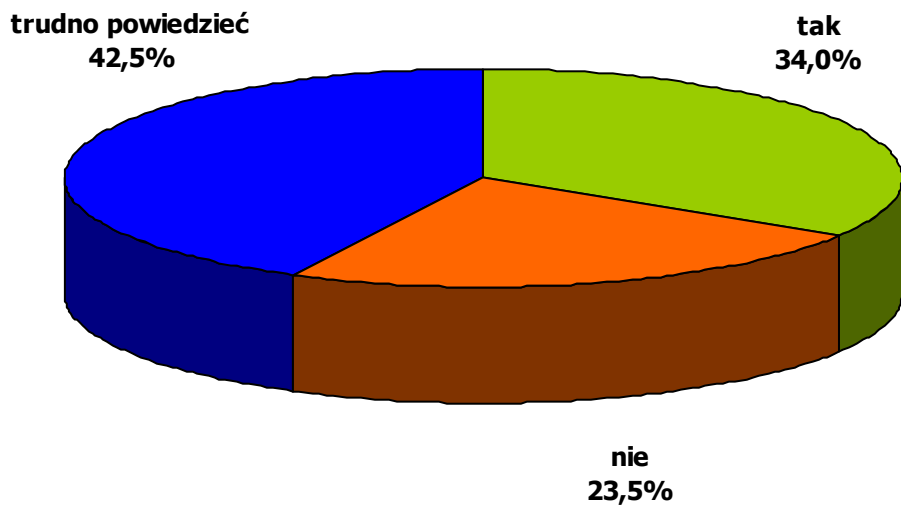

		Częstość	Procent	Procent ważnych
Ważne	Tak	415	36,0	36,1
	Nie	486	42,2	42,3
	trudno powiedzieć	249	21,6	21,7
	Ogółem	1150	99,7	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	3	0,3	
Ogółem		1153	100,0	

V. Ratusz – czy spełnia swoją funkcję ?

Ratusz jest miejscem ważnym nie tylko dla miasta, ale dla respondentów osobiście. Świadczy o specyfice miasta i nadaje miastu trwały rys osobowości. Sposób jego użytkowania w opinii jednej trzeciej starogardzian (**34%**) spotkał się z aprobatą. Odmienne zdanie na temat tego budynku jako obiektu użyteczności publicznej wyraziło 23,5% respondentów. Dość liczną grupę (42,5%) stanowiły osoby, które nie potrafiły wypowiedzieć się na temat sposobu użytkowania obiektu.

Pyt.5 Czy zdaniem Pana(i) Ratusz na rynku miasta jest właściwie wykorzystany?

		Częstość	Procent	Procent ważnych
Ważne	Tak	390	33,8	34,0
	Nie	270	23,4	23,5
	trudno powiedzieć	488	42,3	42,5
	Ogółem	1148	99,6	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	5	0,4	
Ogółem		1153	100,0	

Fot. J. Czyszek

Budynek Ratusza posadowiony na średniowiecznych fundamentach powstał w 1805 roku. Przebudowany w latach 1850, 1876 i 1893 otrzymał neorenesansową elewację.

5. B. Uzasadnienie odpowiedzi: „Ratusz nie jest właściwie wykorzystywany” - propozycje respondentów.

Wśród osób, które odpowiedziały, że Ratusz nie jest właściwie wykorzystywany (23,5%) większość z tej grupy (64%) uzasadniła tę tezę, wskazując na funkcje, jakie ich zdaniem powinien pełnić:

5. 1. kulturalne (49%)

Ratusz powinien pełnić funkcję centrum kultury, centrum wystawienniczego z miejscem na galerię, muzeum (miasta, Kociewia). Powinien być miejscem spotkań z ciekawymi ludźmi, artystami, miejscem koncertów muzycznych.

5. 2. rozrywkowe (45%)

W Ratuszu powinno się znaleźć miejsce dla eleganckich lokali gastronomicznych, kawiarni, cukierni, letnich ogródków kawiarnianych. W centrum Starogardu Gdańskiego

brakuje zdaniem tej grupy mieszkańców miejsca na realizację kontaktów nieformalnych (klubów, kawiarni, restauracji).

5. 3. reprezentacyjne (9,2%)

W opinii tej grupy ankietowanych Ratusz powinien pełnić funkcje siedziby różnych urzędów, w tym władz miasta i Urzędu Stanu Cywilnego.

VI. Ocena centrum Starogardu Gdańskiego pod względem różnych aspektów funkcjonowania

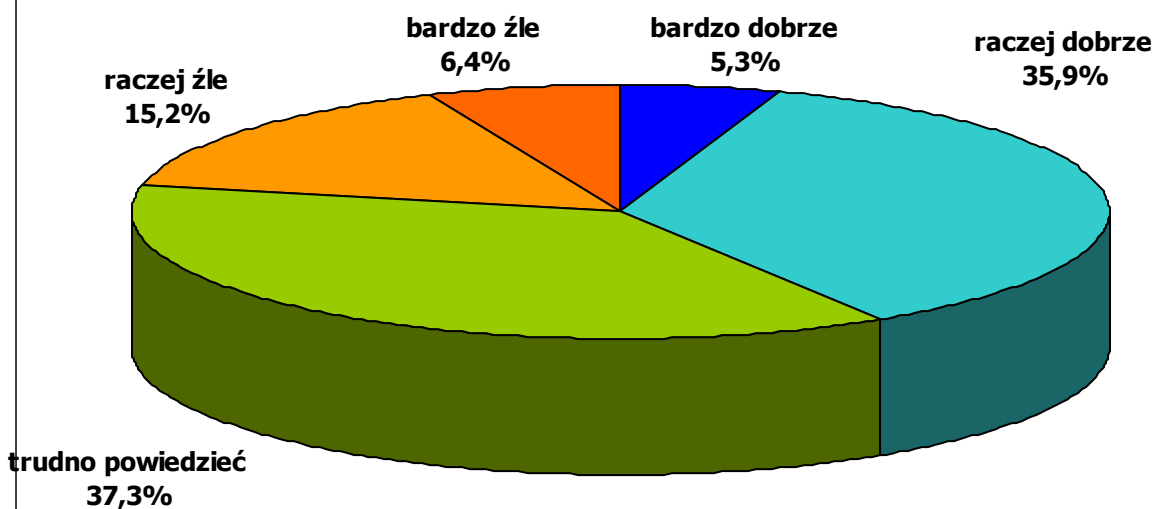
Jednym z celów przeprowadzonej ankiety była waloryzacja centrum pod względem kilku kategorii:

- infrastruktury technicznej i drogowej (kanalizacja i wodociągi, stan chodników i dróg, parkingi, oświetlenie)
- infrastruktury handlowo - usługowej (sieć handlowo – usługowa, stan i jakość usług gastronomicznych)
- ładu społecznego (bezpieczeństwo i porządek publiczny)
- infrastruktury kulturalno – rekreacyjnej (życie kulturalne i instytucje kultury, miejsca i instytucje rekreacji i sportu, życie rozrywkowe, możliwość zabawy, miejsca zabaw dla dzieci)
- ładu estetycznego (jakość i utrzymanie zieleni, czystość ulic i budynków, stan zabytków)

6.1. Kanalizacja i wodociągi

Znacząca grupa ankietowanych oceniła stan kanalizacji i wodociągów „dobrze i bardzo dobrze (41,1%). Nieco ponad jedna piąta respondentów (21,5%) oceniła funkcjonowanie centrum pod tym względem raczej negatywnie. Ponad jedna trzecia (37,3%) nie wyraziła swojej opinii na ten temat. Najprawdopodobniej były to osoby, które nie mieszkają w centrum.

6.1. Kanalizacja i wodociągi

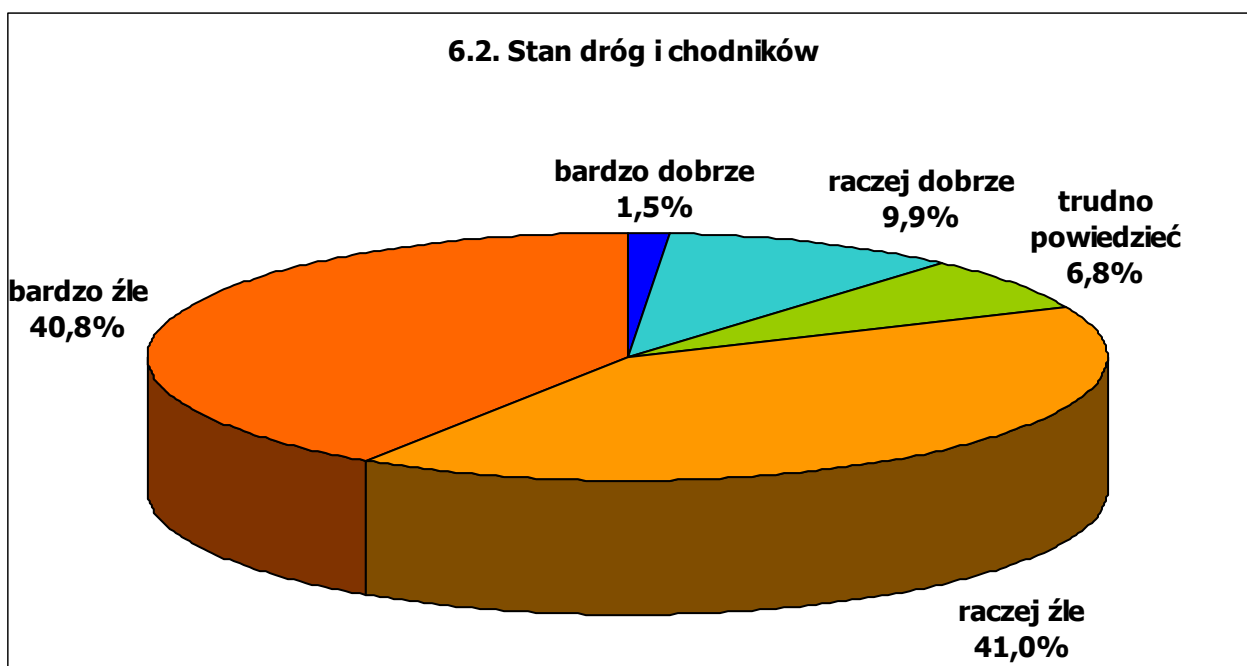

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	59	5,1	5,3	5,3
	raczej dobrze	401	34,8	35,9	41,1
	trudno powiedzieć	417	36,2	37,3	78,4
	raczej źle	169	14,7	15,1	93,6
	bardzo źle	72	6,2	6,4	100,0
	Ogółem	1118	97,0	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	35	3,0		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		2,8157	mniej niż raczej dobrze		
najczęstsza ocena (dominanta)		3,00	neutralna		

6.2. Stan dróg i chodników

Zdecydowana większość starogardzian (**81,8%**) oceniła stan dróg i chodników w kategoriach „**raczej źle**” (**41,0%**) i „**bardzo źle**” (**40,8%**). Co dziesiąty respondent prezentował zdanie odmienne (**9,9%**). Z ocen tych wynikałaby konieczność odnowy dróg i chodników jako jeden z pilniejszych do rozwiązania problemów miasta. Wypowiedzi krytyczne mogły świadczyć o odczuwanej potrzebie zmiany wizerunku miasta poprzez obraz bardziej zadbanej przestrzeni publicznej jaką jest Rynek. Rozwiązanie problemu przyczyniłoby się, jak można przypuszczać na podstawie wypowiedzi respondentów, do wzrostu poczucia satysfakcji i identyfikacji z miejscem i większego zainteresowania firm handlowych i usługowych inwestycjami na obszarze centrum.

O znaczeniu problemu świadczyły także wypowiedzi ekspertów (Ankieta II). Ich zdaniem, aby w mieście żyło się lepiej, należałoby w pierwszej kolejności zadbać o Rynek - przestrzeń publiczną i kluczowy fragment handlowo – usługowy Starogardu Gdańskiego, poprawić warunki inwestowania i przebiegu procesów decyzyjnych oraz poszerzyć ofertę inwestycyjną miasta.

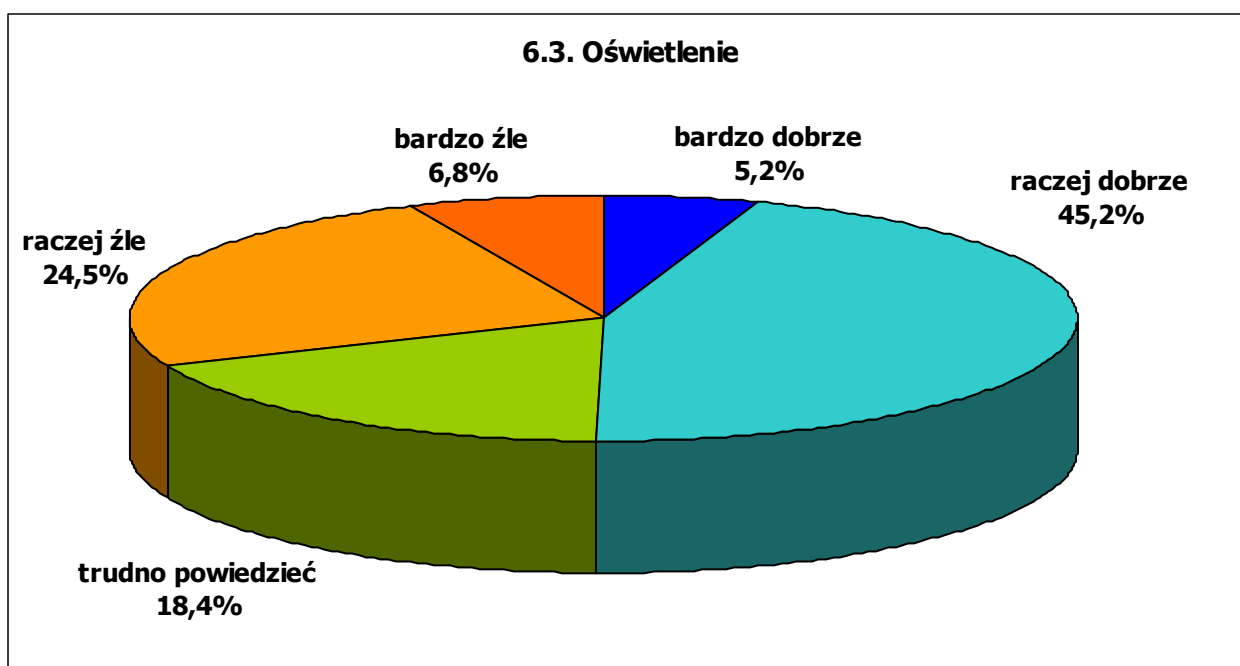

6.2. Stan dróg i chodników		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	17	1,5	1,5	1,5

	raczej dobrze	113	9,8	9,9	11,4
	trudno powiedzieć	78	6,8	6,8	18,2
	raczej źle	468	40,6	41,0	59,2
	bardzo źle	466	40,4	40,8	100,0
	Ogółem	1142	99,0	100,0	
Ogółem		1153	100,0		

6.3. Oświetlenie

Opinie na temat infrastruktury związanej z oświetleniem były raczej pozytywne. Wyraziła je ponad połowa respondentów (50,4%). Dla jednej trzeciej (31,3%) centrum miasta nie funkcjonuje pod tym względem należycie. Należy przypuszczać, że negatywne oceny formułowali głównie mieszkańcy centrum, dla których lepsze doświetlenie jest kwestią poczucia bezpieczeństwa i komfortu życia.

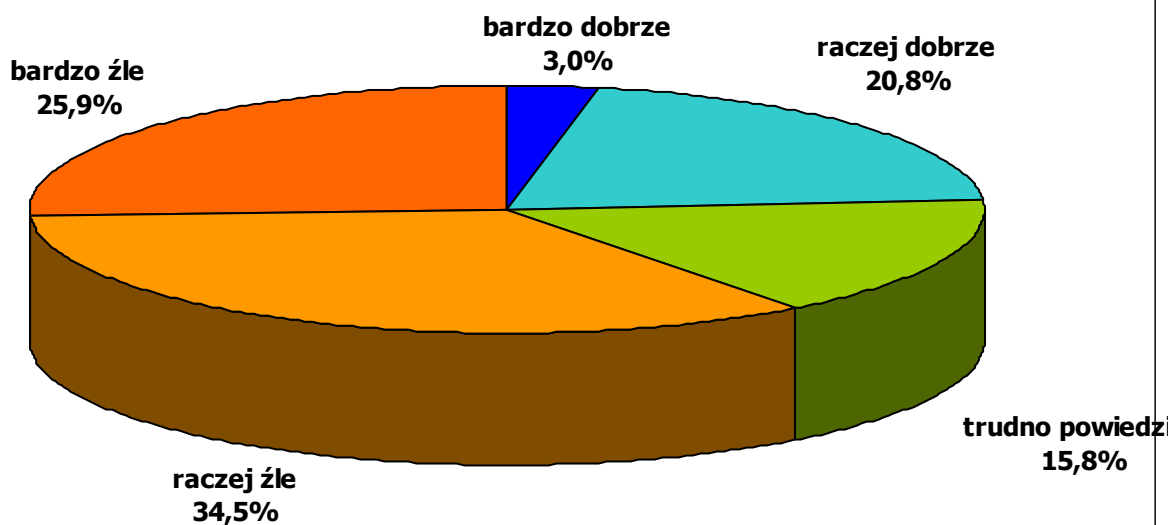

Oświetlenie		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	59	5,1	5,2	5,2
	raczej dobrze	514	44,6	45,2	50,4
	trudno powiedzieć	209	18,1	18,4	68,8
	raczej źle	278	24,1	24,5	93,2
	bardzo źle	77	6,7	6,8	100,0
	Ogółem	1137	98,6	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	16	1,4		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		2,8241	mniej niż raczej dobrze		
najczęstsza ocena (dominanta)		2,00	raczej dobrze		

6.4. Parkingi dla samochodów

Ponad połowa respondentów (**59,9%**) oceniła funkcjonowanie centrum pod względem ilości miejsc do parkowania „raczej źle” (34%) i „bardzo źle” (25,9).

6.4. Parkingi dla samochodów

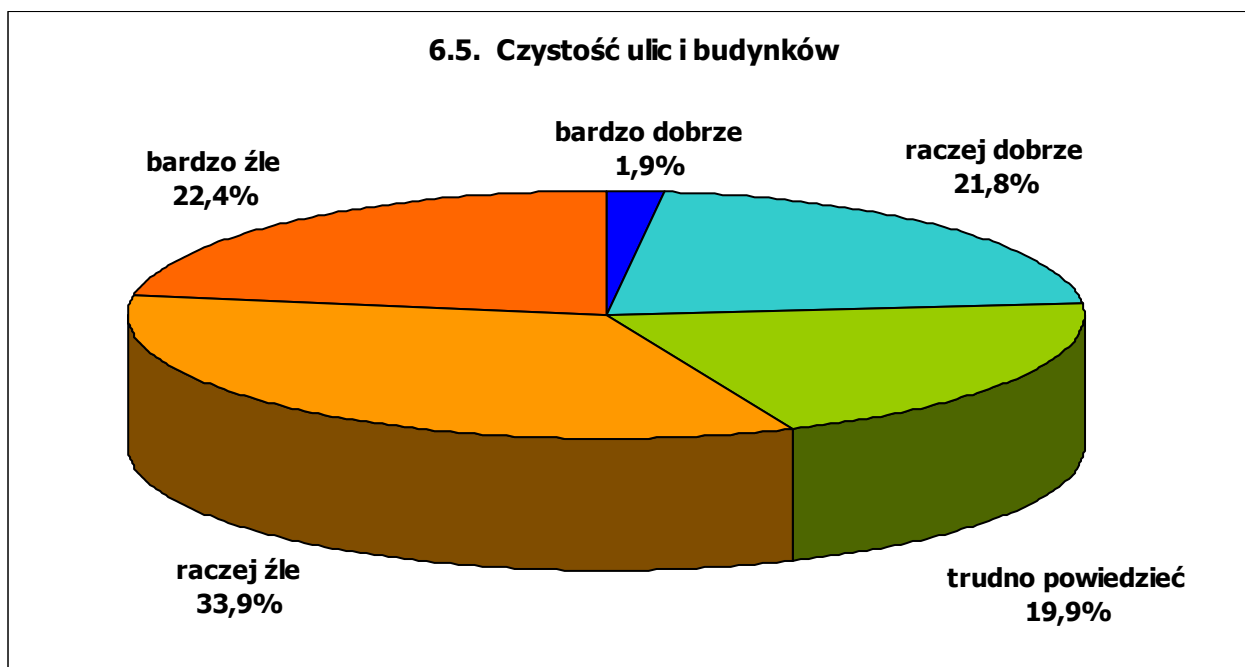

6.4. Parkingi dla samochodów		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	34	2,9	3,0	3,0
	raczej dobrze	236	20,5	20,8	23,7
	trudno powiedzieć	180	15,6	15,8	39,6
	raczej źle	392	34,0	34,5	74,1
	bardzo źle	295	25,6	25,9	100,0
	Ogółem	1137	98,6	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	16	1,4		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		3,5963	blisko raczej źle		
najczęstsza ocena (dominanta)		4,00	raczej źle		

6.5. Czystość ulic i budynków

Kolejny problem, bardzo często wskazywany przez mieszkańców (także przy okazji innych pytań), wiązał się z czystością miasta (ulic i budynków). Większość ankietowanych (**56,3%**) oceniła centrum negatywnie. W opinii respondentów niektóre fragmenty miasta są mocno zaniedbane, co obniża ich wartość jako obszaru kulturowego (dla społeczności lokalnej) i turystycznego (dla turystów z zewnątrz).

Ład estetyczny nie oznacza wyłącznie subiektywnej oceny wyglądu miasta, ale jest centralnym składnikiem dobrego samopoczucia obywateli w ich środowisku życia. Ten składnik środowiska miejskiego jest tak samo ważnym wskaźnikiem jakości, jak wszystkie inne. Psychologiczne zalety zadbanego otoczenia pomagają w identyfikacji i tożsamości z miejscem zamieszkania, stanowią jeden z ważniejszych czynników wpływających na wybór miejsca zamieszkania, rekreacji i inwestycji.

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	22	1,9	1,9	1,9
	raczej dobrze	248	21,5	21,8	23,7
	trudno powiedzieć	226	19,6	19,9	43,6
	raczej źle	386	33,5	33,9	77,6
	bardzo źle	255	22,1	22,4	100,0

	Ogółem	1137	98,6	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	16	1,4	
Ogółem		1153	100,0	
średnia ocen		3,5312	blisko raczej źle	
najczęstsza ocena (dominanta)		4,00	raczej źle	

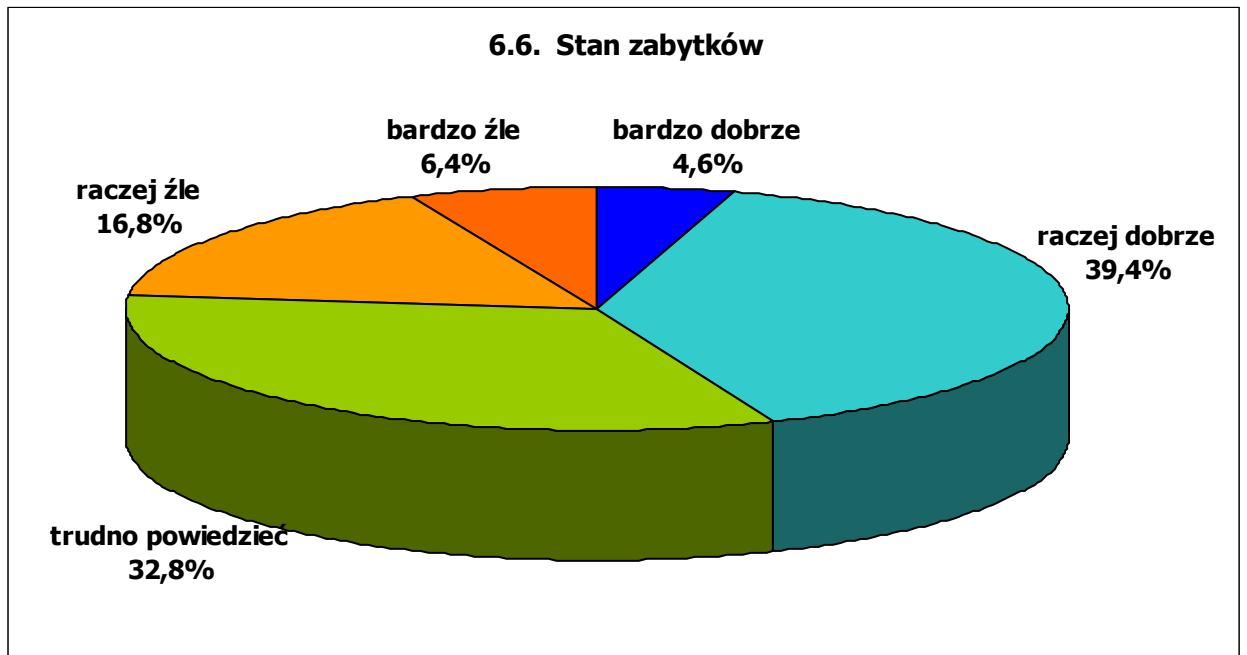
6.6. Stan zabytków

Ocena stanu historycznej tkanki śródmiejskiej w opinii (**44,0%**) ankietowanych wypadła częściej „raczej dobrze” (39,4%) i dużo rzadziej „bardzo dobrze” (4,6%). W opinii ponad jednej czwartej badanych (**23,5%**) stan tkanki historycznej zasługiwał na oceny „raczej źle” i „bardzo źle”. Z jednej strony wyniki pokazują, że istnieje problem, z drugiej zaś, że są podejmowane próby jego rozwiązania. Mieszkańcy niejednokrotnie dawali wyraz w swoich wypowiedziach dużemu zainteresowaniu przestrzeniami wspólnego dziedzictwa. Jedną z nich, pomimo krytycznych ocen, jest Rynek, który stanowi pojedynczy zespół urbanistyczny, tworząc dla mieszkańców czytelną i zwartą przestrzeń, wynikającą z architektury budynków i układu historycznego głównego placu. Rolę warstwy informacyjnej pełni także zieleń, która wyraża sezonową metamorfozę przyrody oraz „mała architektura” (ławki, lampy, kosze na śmieci, jakość i stan nawierzchni placów, skwerów, zieleń, oświetlenie i tp). Pod adresem tej ostatniej padało wiele krytycznych uwag.

Fot. M. Kwiatkowska

Fragment miasta ukształtowany na przełomie XIX i XX wieku

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	52	4,5	4,6	4,6
	raczej dobrze	445	38,6	39,4	44,0
	trudno powiedzieć	370	32,1	32,8	76,8
	raczej źle	190	16,5	16,8	93,6
	bardzo źle	72	6,2	6,4	100,0
	Ogółem	1129	97,9	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	24	2,1		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		2,8096	mniej niż raczej dobrze		
najczęstsza ocena (dominanta)		2,00	raczej dobrze		

Fot. J. Czystek

Kamienica mieszczańska powstała w obrębie miasta lokacyjnego w pierwszej połowie XIX wieku. Posadowiona na średniowiecznych murowanych fundamentach.

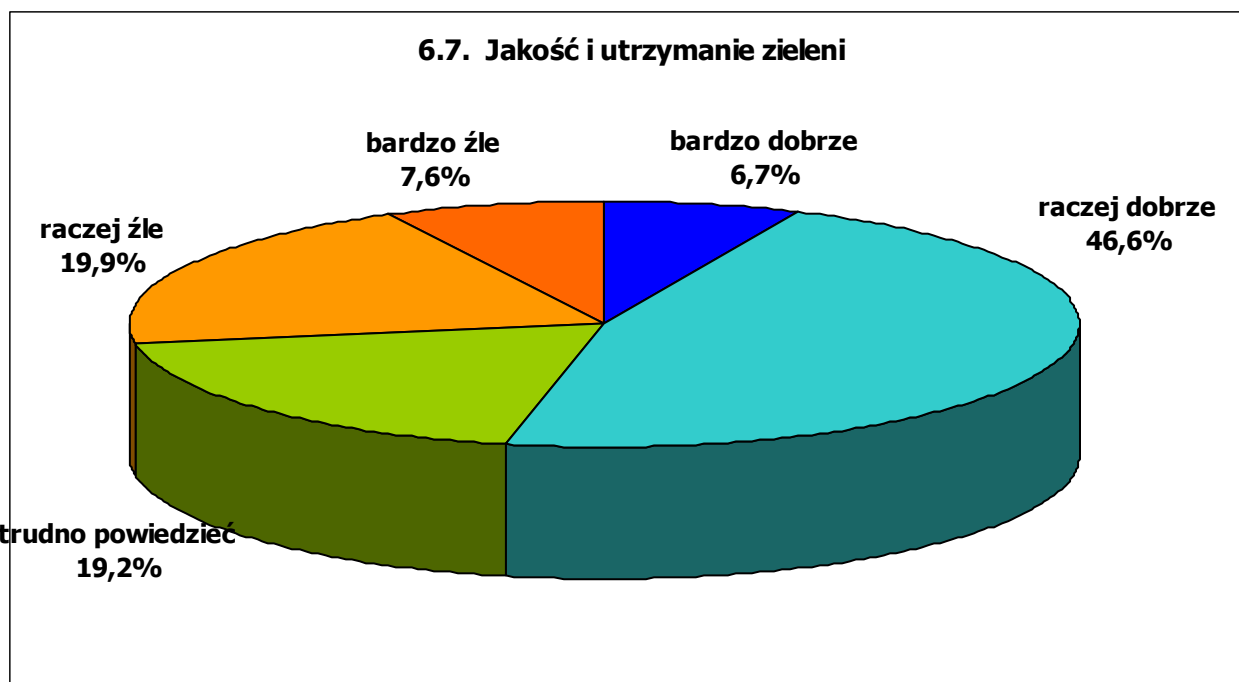
6.7. Jakość i utrzymanie zieleni

Jak wynika z ankiet ponad połowa ankietowanych (**53,2%**) oceniła jakość i utrzymanie zieleni miejskiej „raczej dobrze” i „bardzo dobrze”. Choć tych ostatnich ocen jest zdecydowanie mniej (6,7%), co zasługuje na uwagę służb odpowiedzialnych za tę dziedzinę funkcjonowania miasta.

Ponad jedna piąta respondentów (**27,5%**) wyraziła negatywną opinię na temat zieleni w mieście/centrum.

Należy podkreślić, że dobrze urządzone i zadbane przestrzenie zielone stanowią o wysokiej jakości życia mieszkańców i są magnesem przyciągającym turystów. W społeczeństwach, które odznaczają się coraz wyższym poziomem wykształcenia i wiedzy rosną wymagania i oczekiwania co do jakości środowiska zbudowanego, w tym obszarów zielonych.

Dobre samopoczucie mieszkańców zależy w dużym stopniu od dobrze urządzonego otoczenia, w którym się przyjemnie żyje.

6.7. Jakość i utrzymanie zieleni		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	76	6,6	6,7	6,7
	raczej dobrze	531	46,1	46,6	53,2

	trudno powiedzieć	219	19,0	19,2	72,5
	raczej źle	227	19,7	19,9	92,4
	bardzo źle	87	7,5	7,6	100,0
	Ogółem	1140	98,9	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	13	1,1		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		2,7526		mniej niż raczej dobrze	
najczęstsza ocena (dominanta)		2,00		raczej dobrze	

6.8. Porządek publiczny i bezpieczeństwo

O jakości życia w mieście świadczy porządek i poczucie bezpieczeństwa. **42,5%** respondentów oceniło przestrzeń centrum pod tym względem w kategoriach świadczących o zaniedbaniach w tych sferach życia miejskiego.

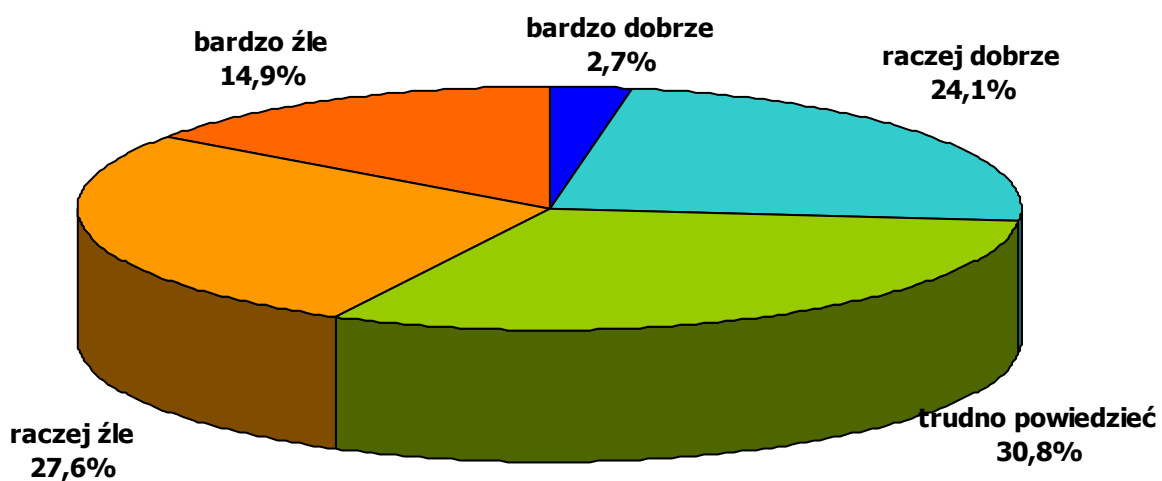
Z wielu badań, obserwacji i analiz wynika, że nawet najbardziej atrakcyjna i najlepiej zaprojektowana przestrzeń publiczna będzie pusta, jeśli bezpieczeństwo ludzi będzie stało pod znakiem zapytania. Tylko 2,7% respondentów uznało, że ten aspekt funkcjonowania miasta zasługuje na ocenę „bardzo dobrą”, zaś 24% stwierdziło, że jest „raczej dobrze”.

Jak wynika z ogólnopolskich badań CBOS (2008) na temat poczucia bezpieczeństwa na co dzień - ponad dwie trzecie ankietowanych (68%) uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie, a tylko niespełna jedna trzecia (30%) wyraża przeciwną opinię.

Opinie na ten temat zależą m.in. od oceny własnych warunków materialnych. Im jest ona lepsza, tym lepiej postrzegany jest stan bezpieczeństwa w kraju. „Analizując dynamikę opinii o ogólnym stanie bezpieczeństwa w kraju należy zwrócić uwagę, że kształtują się one – w przeciwieństwie do opinii o stanie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania – w znacznym, jeśli nie przeważającym stopniu na podstawie wiadomości czerpanych z mediów, a nie z bezpośrednich, codziennych obserwacji i doświadczeń”¹.

¹ Komunikat z badań CBOS: *Poczucie bezpieczeństwa na co dzień*, oprac. Michał Strzeszewski, 2008.

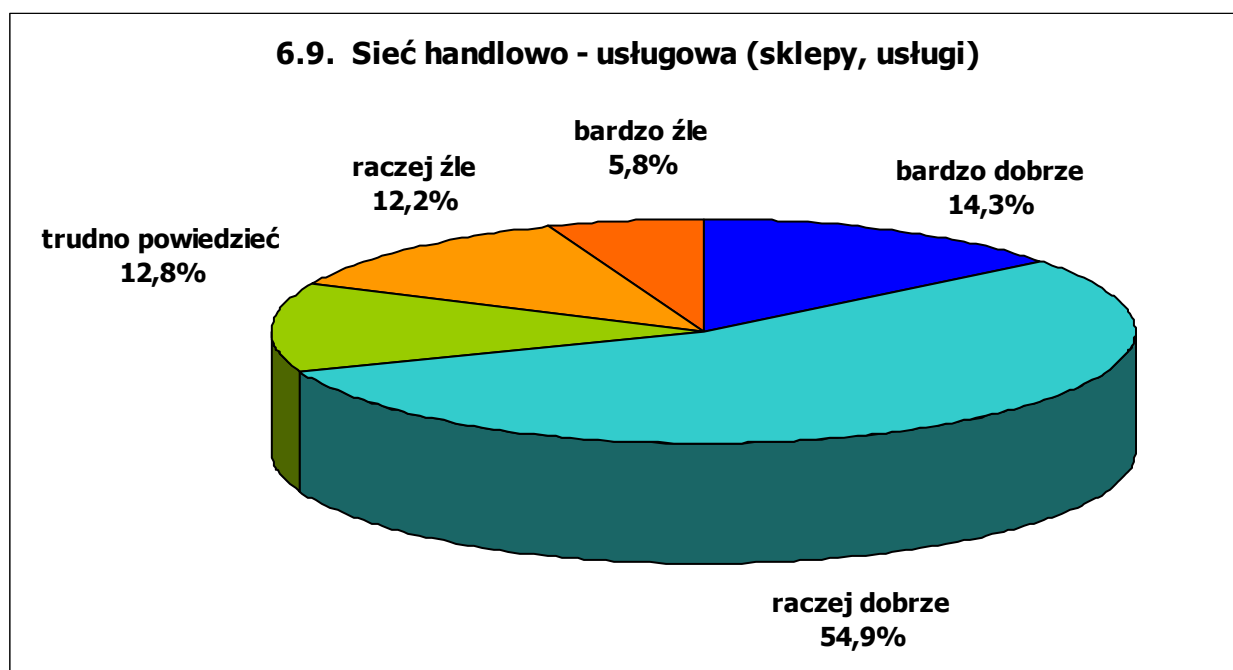
6.8. Porządek publiczny i bezpieczeństwo

6.8. Porządek publiczny i bezpieczeństwo		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	31	2,7	2,7	2,7
	raczej dobrze	274	23,8	24,1	26,8
	trudno powiedzieć	350	30,4	30,8	57,6
	raczej źle	314	27,2	27,6	85,1
	bardzo źle	169	14,7	14,9	100,0
	Ogółem	1138	98,7	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	15	1,3		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		3,2777		ocena bliska neutralnej	
najczęstsza ocena (dominanta)		3,00		neutralna	

6.9. Sieć handlowo - usługowa (sklepy, usługi)

Zdecydowana większość respondentów (**69,3%**) oceniła centrum pod względem funkcji handlowo-usługowej „raczej dobrze” i „bardzo dobrze”. To wokół Rynku i w jego pobliżu lokują się najlepsze sklepy i punkty usługowe. Warto w tym miejscu zastanowić się w jakim celu mieszkańcy odwiedzają centrum ? Czy miejsce to, poza funkcją handlową, jest także obszarem kulturowym, w którym zachodzą interakcje między zespołem wartości miejskich a społecznością miasta ?

6.9. Sieć handlowo-usługowa		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	163	14,1	14,3	14,3
	raczej dobrze	627	54,4	55,0	69,2
	trudno powiedzieć	146	12,7	12,8	82,0
	raczej źle	139	12,1	12,2	94,2
	bardzo źle	66	5,7	5,8	100,0
	Ogółem	1141	99,0	100,0	
Braki	osoby, które nie	12	1,0		

danych	odpowiedziały na pytanie		
Ogółem		1153	100,0
średnia ocen		2,4023	mniej niż raczej dobrze
najczęstsza ocena (dominanta)		2,00	raczej dobrze

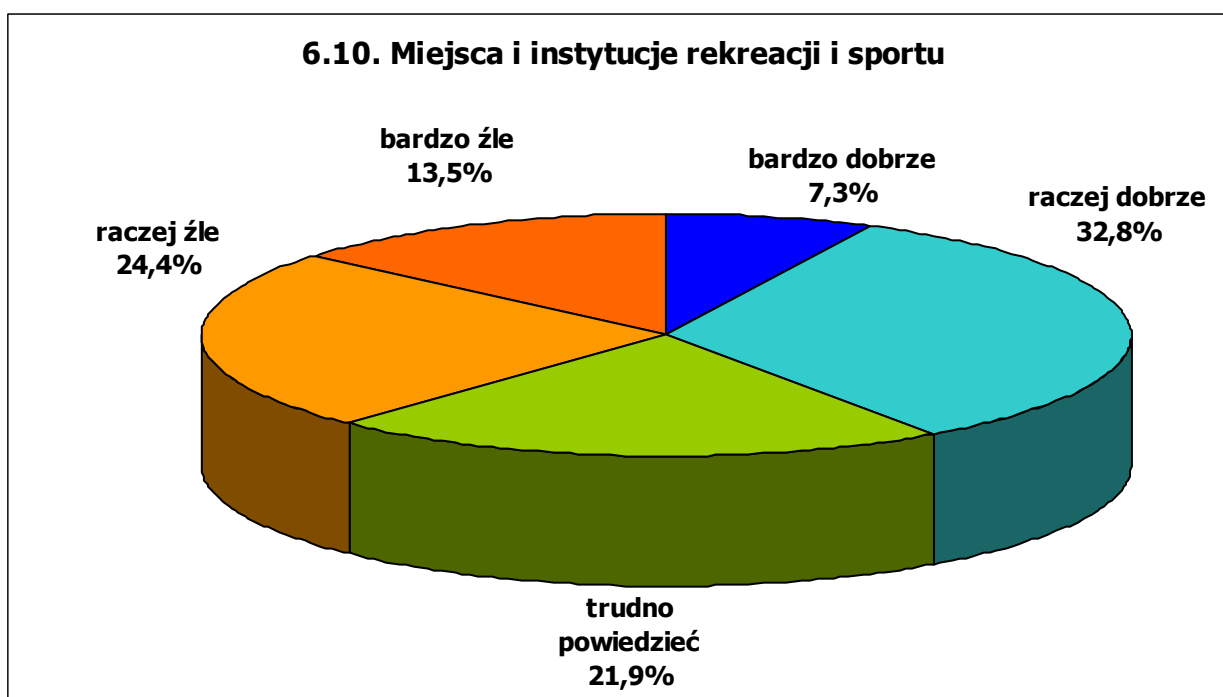

Wschodnia pierzeja Rynku

Fot. J. Czystek

6.10. Miejsca i instytucje rekreacji i sportu

Opinie respondentów rozkładają się mniej więcej tak samo. 40,1% ocenia poziom miejsc i usług rekreacyjno-sportowych w kategoriach pozytywnych i mniej więcej tyle samo respondentów jest zdania przeciwnego (37,9%). Może to wskazywać na oczekiwania i niezaspokojone potrzeby osób, które dostrzegają w obszarze centrum potencjalne możliwości rozwiązania problemu, jak również może to świadczyć o odbywaniu tego typu praktyk wprawdzie związanych z miastem, ale nie z centrum. Dla wielu centrum jest miejscem tranzytowym, przez które przechodzą w drodze do pracy czy szkoły.

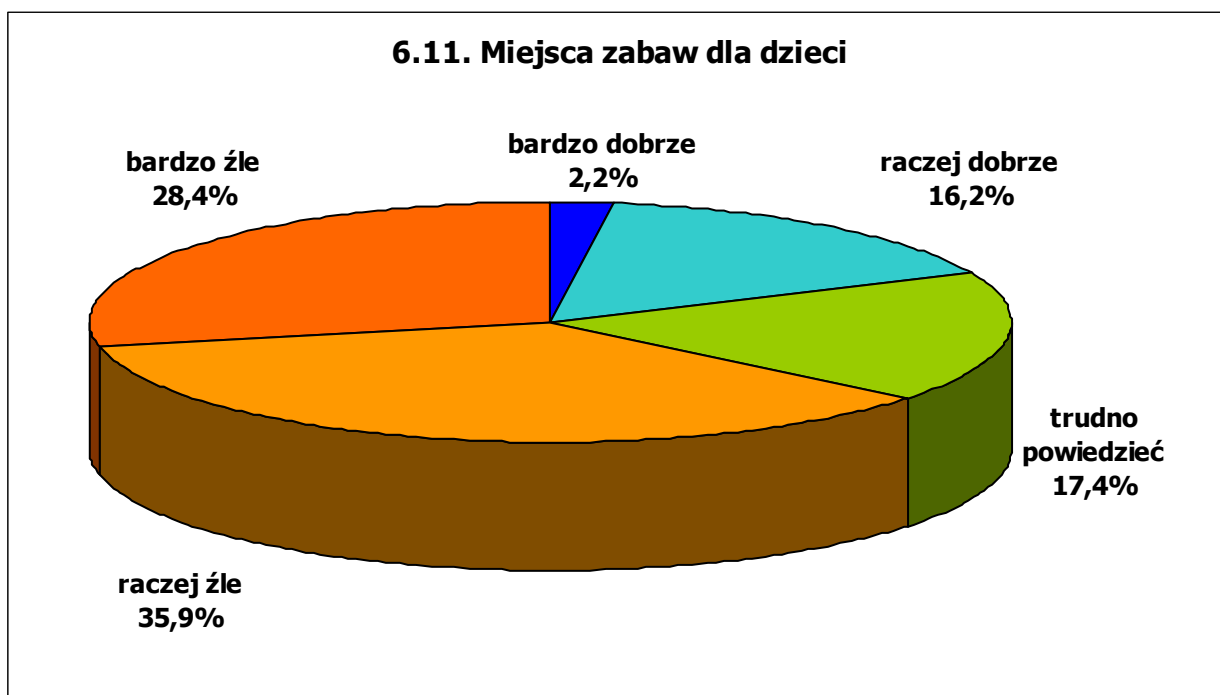

6.10. Miejsca i instytucje rekreacji i sportu		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	84	7,3	7,3	7,3
	raczej dobrze	375	32,5	32,8	40,1
	trudno powiedzieć	251	21,8	21,9	62,1
	raczej źle	279	24,2	24,4	86,5
	bardzo źle	155	13,4	13,5	100,0
	Ogółem	1144	99,2	100,0	

Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	9	0,8
Ogółem		1153	100,0
średnia ocen		3,0402	ocena bliska neutralnej
najczęstsza ocena (dominanta)		2,00	raczej dobrze

6.11. Miejsca zabaw dla dzieci

Większość respondentów (**64,3%**) „raczej źle” i „bardzo źle” oceniła miejsca zabaw dla dzieci. Przypomnijmy, że aktywność zabawowa ma dla wszystkich dzieci ogromne znaczenie. Można przypuszczać, że niskie oceny wynikały z nieatrakcyjnego wyglądu tych przestrzeni, niedostatecznej o nie dbałości i lęku o bezpieczeństwo dzieci.

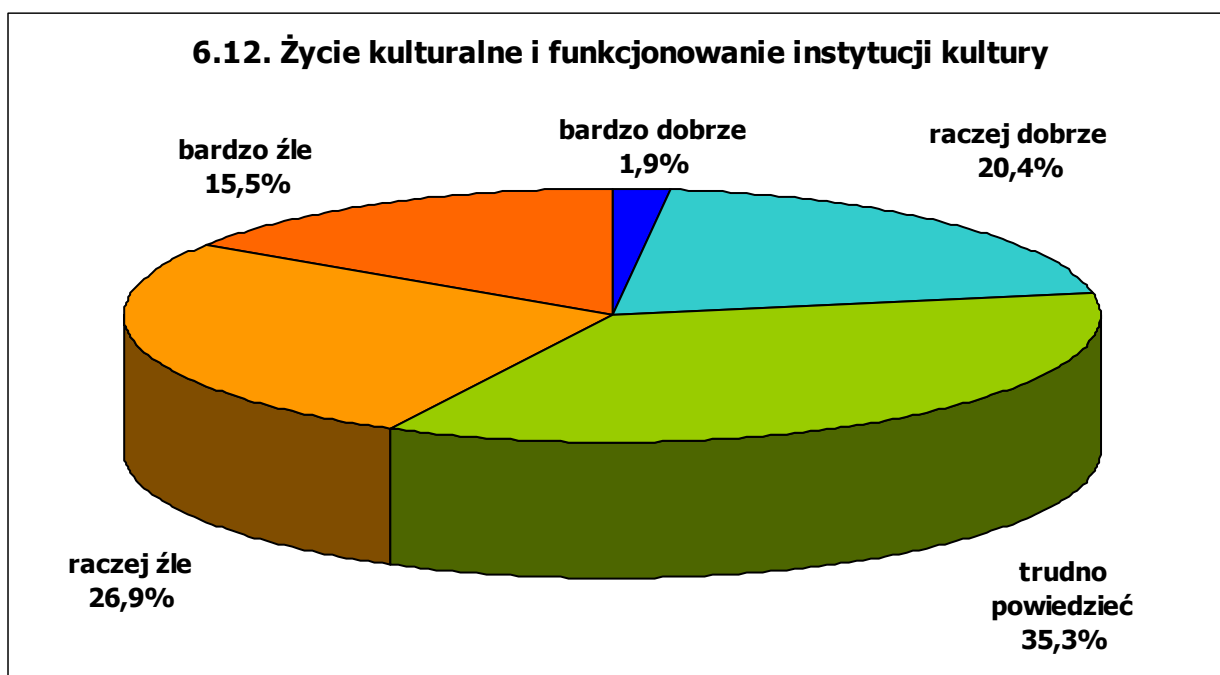

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowan y
Ważne	bardzo dobrze	25	2,2	2,2	2,2
	raczej dobrze	184	16,0	16,2	18,4
	trudno powiedzieć	198	17,2	17,4	35,8
	raczej źle	408	35,4	35,9	71,6
	bardzo źle	323	28,0	28,4	100,0
	Ogółem	1138	98,7	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	15	1,3		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		3,7206		ocena bliska raczej źle	
najczęstsza ocena (dominanta)		4,00		raczej źle	

6.12. Życie kulturalne i funkcjonowanie instytucji kultury

Centrum miasta jest miejscem koncentracji różnych procesów społecznych i kulturalnych. Zapytaliśmy ankietowanych o ocenę życia kulturalnego w mieście. **42, 5%** respondentów oceniło tę sferę funkcjonowania miasta negatywnie. 22% ankietowanych uznało, że życie kulturalne zasługuje na ocenę „raczej dobrą” (20,4%) i „bardzo dobrą” (1,9%). Powyższe dane wskazują, że centrum miasta nie spełnia oczekiwań mieszkańców pod tym względem. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na współczesne zmiany zachodzące w przestrzeni miast europejskich (małych i dużych), które polegają na pozyskiwaniu uwagi mieszkańców, przyciąganiu ich do miasta atrakcyjnymi ofertami kulturalnymi i rekreacyjnymi.

Współcześni konsumenci mają coraz bardziej zindywidualizowane potrzeby i poszukują miejsc, w których można je realizować. Świadczą choćby o tym interesujące przykłady rewitalizacji starej substancji przemysłowej, która z powodzeniem wykorzystywana jest na nowe funkcje o charakterze kulturalnym (galerie sztuki, muzea historii miasta czy pracownie artystów).

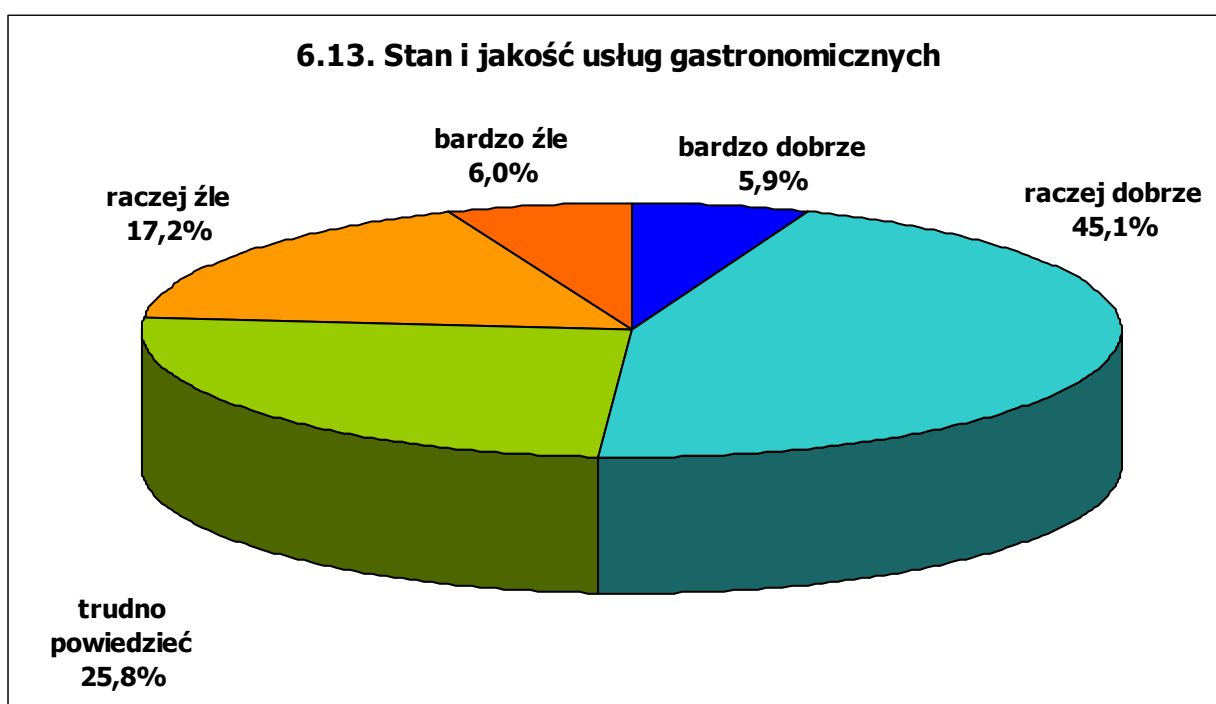

6.12. Życie kulturalne i funkcjonowanie instytucji kultury		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	22	1,9	1,9	1,9
	raczej dobrze	232	20,1	20,4	22,3
	trudno powiedzieć	402	34,9	35,3	57,6
	raczej źle	306	26,5	26,9	84,5
	bardzo źle	177	15,4	15,5	100,0
	Ogółem	1139	98,8	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na	14	1,2		

	pytanie		
Ogółem		1153	100,0
średnia ocen		3,3371	ocena bliska raczej źle
najczęstsza ocena (dominanta)		3,00	Neutralna

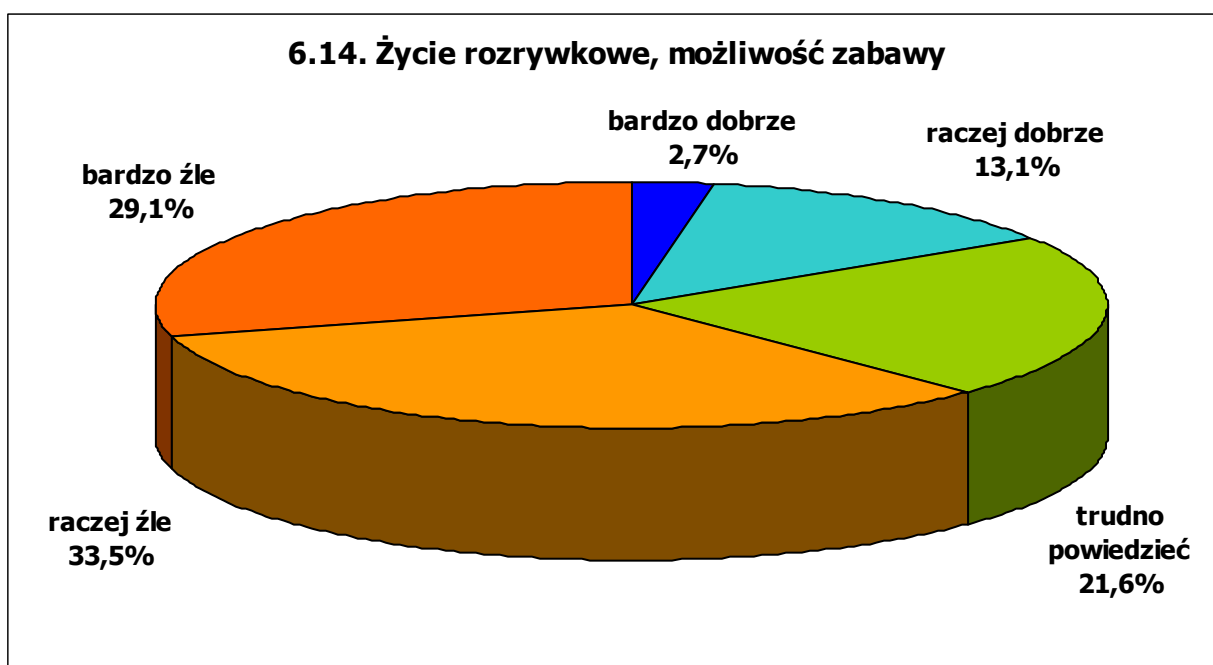
6.13. Stan i jakość usług gastronomicznych

Ponad połowa ankietowanych (**51,0%**) oceniła „raczej dobrze” i „bardzo dobrze” poziom usług gastronomicznych w centrum, co nie oznacza, że ta sfera życia miejskiego zabezpiecza potrzeby mieszkańców. Respondenci przy okazji innych pytań dotyczących funkcjonowania centrum dawali niejednokrotnie wyraz niezadowoleniu z niskiej jakości usług gastronomicznych. Wyrażali oczekiwania dotyczące lokalizacji w obszarze centrum lokali o wyższym standardzie usług i bardziej atrakcyjnej (zróżnicowanej) ofercie oraz wydłużonym czasie funkcjonowania tego typu miejsc (kawiarni, pubów, restauracji etc.). Dla ponad jednej piątej respondentów (23,2%) stan i jakość usług gastronomicznych zasługiwał na ocenę „bardzo złą” (6,0%) i „raczej złą” (17,2%).

6.14. Życie rozrywkowe, możliwość zabawy

W opinii większości respondentów (**62,6%**) życie kulturalne w mieście zasługiwało na „raczej złe” i „bardzo złe” oceny. Może to świadczyć o dużej potrzebie doinwestowania miasta (centrum) w miejsca zapewniające rozrywkę. Uzyskane dane pokazały, że przestrzeń centrum nie zachęca do jej użytkowania i do czerpania przyjemności z jaką przebywa się w reprezentacyjnych miejscach miasta. Widać wyraźnie, że jakość przestrzeni publicznych w Starogardzie Gdańskim pozostawia wiele do życzenia. Niemiecki geograf Rolf Monheim, porównując wyniki badań nad centrami miast dostrzegł zadziwiające podobieństwo w postawach wobec nich, że nawet nikły odsetek krytyki powinien sygnalizować potrzebę zmian.

6.14. Życie rozrywkowe, możliwość zabawy		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo dobrze	31	2,7	2,7	2,7
	raczej dobrze	150	13,0	13,1	15,8
	trudno powiedzieć	247	21,4	21,6	37,5
	raczej złe	382	33,1	33,5	70,9
	bardzo złe	332	28,8	29,1	100,0

	Ogółem	1142	99,0	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	11	1,0		
Ogółem		1153	100,0		
średnia ocen		3,7303	ocena bliska raczej źle		
najczęstsza ocena (dominanta)		4,00	raczej źle		

VII. Waloryzacja przestrzeni centrum Starogardu Gdańskiego

Z socjologicznego punktu widzenia „poznawanie i waloryzowanie przestrzeni kształtuje się w wyniku codziennych interakcji i praktyk życia społecznego mieszkańców. Potoczne doświadczenia są źródłem wytwarzania w umyśle jednostki całościowych obrazów danego obszaru w postaci strumienia świadomości. W ten sposób powstaje symboliczne znaczenie, kulturowy sens i klimat danej jednostki terytorialnej” (Paweł Starosta).

Pozytywne cechy centrum (65,6%)

- Spośród tej grupy respondentów **66,4%** wyróżniło walory centrum tkwiące w układzie historycznym Rynku i jego zabytkowej architekturze.

Przykładowe odpowiedzi:

„Zabytkowy rynek”, „zabytkowy ratusz”, „kamienice”, „zabytki”, „kościół”, „kościół św. Mateusza” „kościół św. Katarzyny”, „fara”, „baszta”, „zabytkowy charakter”, „zabytkowa zabudowa rynku”, „zabytkowa część miasta”, „zabytkowa architektura”, „urok kamieniczek”, „ukształtowanie centrum”, „układ rynku”, „układ urbanistyczny”, „możliwość cieszenia oka takimi wspaniałymi budowlami”, „piękna architektura”, „architektura”, „odnowione kamienice”, „historyczny i oryginalny układ rynku”, „fara i mury obronne”.

- **20,5%** z tej grupy ankietowanych wskazało na atrakcyjność sieci handlowo-usługowej i na park miejski (12,9%) jako miejsca budujące pozytywny wizerunek miasta.
- **9%** wskazało na zmiany widoczne w działaniach na rzecz poprawy wyglądu (niektórych) kamienic, remontów ulic i chodników, modernizację infrastruktury miejskiej. Na poprawę czystości w tych miejscach, gdzie jest ona utrzymywana, w odróżnieniu do innych, gdzie nie jest. Wskazując na pozytywne zmiany jednocześnie dodawali „zadbane”, „wyremontowane”, co w powyższym kontekście należałoby odczytać, jako „te, które są zadbane”, „wyremontowane”, „zmiany pokazujące, że może być lepiej” i że da się dostrzec „widoczną poprawę wizerunku miasta”.

Przykładowe odpowiedzi:

„remonty starych budynków”, „zadbane kamienice, ratusz”, „zadbana zielen i czystość”, „względna czystość ulic”, „w miarę czysto i dba się o zielen”, „rozwijające się miasto”, „remontowane drogi i budynki”, „powoli poprawia się stan dróg i chodników”, „park miejski coraz bardziej zadbane”, „odrestaurowane budynki i nowo wybudowane”, „odnowiony ratusz”, „odnowione zabytkowe kamienice”, „dbałość o niektóre zabytki”, „czystość, coraz lepsze chodniki”.

31,1% – nie odpowiedziało na pytanie

Negatywne strony centrum (74.8%)

- Zaniedbania w zakresie infrastruktury miejskiej w zakresie: złego stanu ulic i chodników, degradacji kamienic, braku czystości, zaniedbanej zieleni i jej braku w wielu miejscach, zanieczyszczonych odchodami psimi trawników i chodników, ogólnego bałaganu i brudu w mieście (**30,2%**).

Przykładowe odpowiedzi:

„Zniszczone, zaniedbane kamienice na rynku”, „zły stan zieleni i oświetlenia”, „zły stan ulic i chodników”, „złe utrzymanie i zniszczone kamienice - powinna być przeprowadzona gruntowna renowacja wszystkich budynków wokół i na rynku”, „zdeprawowane centrum”, „zaśmiecony teren, mało zieleni”, „zarywające się chodniki, dziury w drogach”, „zaniedbane zabytki”, „zaniedbane uliczki, krzywa nawierzchnia chodników”, „zaniedbane stare miasto”, „zanieczyszczenie niektórych budynków, za dużo śmieci”, „zanieczyszczone

odchodami psów chodniki”, „załatwianie się psów”, „zabudowa wymaga renowacji”, „zaniedbane uliczki wokół centrum”, „śmieci, nieremontowane stare budynki”, „śmieci”, „stan zabytków”, „stan ulic, chodników, brudne elewacje”, „stan dróg, chodników, czystość ulic, budynków”, „stan dróg i chodników”, „stadion w opłakanym stanie, brudne ulice”, „slumsy w centrum”, „slumsy na tyłach rynku i okolicy”, „rynek jest mało zadbane”, „nieczyste ulice, niezadbane budynki, mało zieleni”, „nie remontowane stare kamienice”, „mało zieleni”, „mało zadbane kamieniczki na rynku, stadion i rampa - wymagają odnowy”, „krzywe chodniki”, „katastrofalny stan dróg - kostka na rynku”, „jakość dróg i chodników”, „brudne ulice, fatalne chodniki, zanieczyszczenie odchodami psów”, „brudno, ponuro”, „brudne chodniki, obskurne kamienice”, „brud, śmieci”, „brak nowoczesności, ładu, porządku, stary komunistyczny marazm”, „brak dbałości o porządek”, „bałagan, śmieci, brud, bieda-wygląda na prowincjonalne miasto”.

- Na drugim miejscu wskazań (23,4%) znalazły się: **zbyt duży ruch samochodowy w centrum, korki na ulicach.**

Przykładowe odpowiedzi:

„Zbyt intensywny ruch samochodowy”, „zbyt duży ruch w godzinach szczytu”, „zbyt duży ruch samochodowy i autobusowy”, „zatłoczone ulice”, „zatłoczenie, ruch samochodowy, brak obwodnicy”, „zatłoczenie, należy wzorować się na Chojnicach”, „zakorkowane ulice”, „zakorkowane centrum, brak parkingów”, „zagęszczenie pojazdów, brak renowacji kamienic, brak bazy hotelowej”, „za mało imprez, zatłoczone ulice, zbyt mała kontrola policji nad bezpieczeństwem, za wysoki czynsz”, „za dużo samochodów, za duży ruch w centrum”, „za dużo samochodów, spalin, ruchu, bardzo mi się podoba rynek w Chojnicach”, „za dużo samochodów, niszczenie zabytków, nieczyste powietrze”, „wiele samochodów wokół rynku”, „trudne przemieszczania się w godzinach szczytu”, „tłok, duży ruch samochodowy, brak obwodnicy”, „Starogard jest zbyt zatłoczony, coraz większe korki”, „stan dróg, remonty dróg prowadzone opieszale, korki, brak atrakcji i rozrywek”, „sprzedaż bielizny na rynku, za dużo pijaków, mało zieleni, za duży hałas”, „rynek - za dużo samochodów, brak kawiarenek, miejsc spotkań, stan dróg odchodzących od rynku”, „potrzebna obwodnica miasta, centrum jest zakorkowane w godzinach szczytu”, „ogromny ruch pojazdów”, „natężony ruch”, „korki, hałas”, „korki, brak obwodnicy”, „hałas samochodowy”, „duże natężenie ruchu”.

- **12,0%** uznało, że negatywną stroną centrum jest ruch samochodowy w centrum, sugerując jego likwidację (**zakaz ruchu samochodowego na terenie rynku**). Zdaniem 5,5% respondentów nie jest rzeczą właściwą usytuowanie parkingu na Rynku.
- **9,9%** wskazało na niewystarczającą ilość parkingów i miejsc parkingowych.
- **8%** wskazało na poczucie braku bezpieczeństwa i niedostateczną dbałość o porządek publiczny (wandalizm, osoby pijane w centrum, a także braki w

oświetleniu ulic i placów w centrum, brak dostatecznej ilości patroli policji oraz straży miejskiej, niedostateczny monitoring).

Przykładowe odpowiedzi:

„Złe oświetlenie bocznych uliczek rynku i brak policji”, „zbyt słabe oświetlenie wieczorem, boczne ulice prawie nieoświetlone”, „zbyt mały monitoring przez służby porządkowe - brak poczucia bezpieczeństwa”, „park miejski nie jest bezpieczny, chodzą pijani itp.”, „zbyt małe oświetlenie”, „słabo strzeżone ulice przez policję i straż miejską”, „brak porządku publicznego”, „brak bezpieczeństwa w porach nocnych”, „zbyt mała kontrola policji nad bezpieczeństwem”, „w okolicach starego miasta brak monitoringu”, „ul. Kościuszki, duże niebezpieczeństwo”, „uliczka w bok od rynku już jest ciemna i nic na niej nie widać”, „za dużo pijaków”, „alkohol, narkotyki, kłótnie, żeby na chodnikach”, „pijana młodzież”, „pijaki zaczepiający pieszych”, „patologiczne środowisko mieszkające”, „patologiczne środowisko”, „osoby proszące o zapomogi, pijacy”, „osoby nietrzeźwe przebywające w centrum, na ławkach”, „niszczenie mienia społecznego”, „nietrzeźwi lub niechlujni obywatele przebywający na ławeczkach”, „niebezpieczne okolice”, „chamstwo osób przesiadujących na ławkach”, „menelstwo”, „mało policjantów po zmroku”, „mało patroli”, „ławki wokół centrum, na których przesiaduje "młodzież", która zaśmieca plac i wulgarnie się zachowuje”, „kradzieże”, „hałas latem do późnych godzin, pijani ludzie”, „chuligaństwo, dewastacja miejsc publicznych”, „brudne ulice, chodniki, pijąca młodzież, brudne piaskownice dla dzieci”, „brak porządku”, „brak miejsc parkingowych, kawiarni, ogródków latem, duża ilość pijaków”, „brak kontroli policji”, „brak bezpieczeństwa”, „brak bezpieczeństwa wieczorem”,

- **11,3%** wyraziło brak satysfakcji z przebywania w centrum z powodu niedostatecznej ilości instytucji kulturalnych, rozrywkowych, miejsc przeznaczonych do spędzania czasu wolnego, klubów, lokali gastronomicznych, ogródków na wolnym powietrzu w okresie letnim.

Przykładowe odpowiedzi:

„Brak miejsc kulturalno-rozrywkowych”, „brak klubów muzycznych przy rynku ani w centrum nie ma galerii sztuki”, „zbyt mało kawiarni, miejsc spotkań towarzyskich”, „kawiarenki zamykane o 18”, „brak lokali gastronomicznych-restauracji, nie barów”, „totalna stagnacja - rozrywki i gastronomii”, brak życia rozrywkowego”, „za mało kawiarenek, restauracyjek”, „brak oferty kulturalnej, miejsc do spotkań z przyjaciółmi”, „brak przyjemnych kawiarni i miejsc gdzie można wspólnie z rodziną spędzić czas”, „brak ogródków piwnych, restauracyjek”, „duże natężenie ruchu, brak miejsc spędzania wolnego czasu, kawiarenki otwarte tylko do 18”, „dobrze byłoby by chociaż w weekendy tętniło życiem, a nie zamierało o 20.00”, „brak wykorzystania walorów rynku i okolicy w celach kulturalno-rozrywkowych”, „brak wieczornego życia”, „brak rozrywki kulturalnej”, „brak

restauracyjek pod parasolami, spokojnej kameralnej muzyki”, „brak rekreacji, restauracji, galerii”, „brak porządných restauracji i innych rozrywek, barów, restauracji, niezadbane ulice, i okolice”, „brak placówek kulturalnych i gastronomicznych dla spotkań”, „brak możliwości spędzania wolnego czasu”, „brak miejsc rozrywkowych”, „brak miejsc parkingowych, kawiarni, ogródków latem”, „brak kawiarni, restauracji czynnych do późnych godzin, z dobrą muzyką w tle, nie same „pijalnie piwa”, „brak inwestycji kulturalnych”, „brak imprez kulturalnych i miejsc rozrywki dla dorosłych”.

- **3,4% wskazało na niezagospodarowane miejsce po dawnym budynku na Rynku (puste miejsce po zburzonej restauracji „Ratuszowa”) – respondentom nie podobał się fakt, iż zamiast adekwatnego zagospodarowania tamtego terenu prowadzona jest na tym miejscu sprzedaż obwoźna**

Przykładowe odpowiedzi:

„Szpecąca dziura po jednym z budynków”, „dziura po restauracji ratuszowa, na na tym miejscu stragany w reprezentacyjnej części miasta”, „koniecznie należy zlikwidować dziurę po restauracji „stylowa”, „niezagospodarowany teren po wyburzonej kamienicy”, „zatłoczone ulice, brak objazdów, sprzedaż z bud na rynku”, „brak zagospodarowania miejsca po dawnej ratuszowej”, „ wolna przestrzeń między budynkami, w której stoją jakieś budy”, „barakowóz warzywny w miejscu dawnej restauracji Ratuszowa”, „niezabudowany teren obok CCC, handel majtkami obok CCC”, „kramiki z majtkami”, „centrum powinno być wizytówką miasta, a nie koncentracją banków i sieci telefonów komórkowych, proszę zobaczyć Poznań, tak powinien wyglądać rynek. Kawiarnie, restauracje, eleganckie sklepy, wystawy, pięknie odnowione kamienice”.

VIII. Komunikacja miejska – najważniejsze problemy w opinii starogardzian

Pytanie 8. Jaki problem dotyczący komunikacji miejskiej uznał(a)by Pan(i) za najważniejszy ?

Blisko połowa ankietowanych (49,5%) udzieliła odpowiedzi na to pytanie, wskazując na następujące problemy do rozwiązania:

- **27,2% wyraziło negatywne opinie na temat nieprzestrzegania rozkładu jazdy komunikacji publicznej (spóźnienia autobusów, kursowanie niezgodne z rozkładem jazdy)**

- 15% z tej grupy respondentów wskazało na zatłoczenie ulic (korki i zatory komunikacyjne)
- 11,4% wyraziło niezadowolenie z powodu niskiej częstotliwości kursów autobusów miejskich. Postulowano zwiększenie ilości kursów.
- 11,0% zwróciło uwagę na zbyt drogie bilety i brak biletów czasowych.
- Co dziesiąty starogardzianin z tej grupy ankietowanych nisko oceniał zachowania kierowców, zwracając uwagę na „chamstwo, nieuprzejmość w stosunku do pasażerów”.
- 6,8% oczekiwałoby zwiększenia ilości linii autobusowych (obejmujących obrzeża miasta i okoliczne miejscowości oraz wsie k/Starogardu) lub wydłużenie linii już istniejących.

IX. Propozycje respondentów dotyczące zmian w zakresie ruchu komunikacyjnego w centrum

9.1. nic bym nie zmieniał(a) – 4,2 %

Niewielki odsetek respondentów (4,2%) nie zaproponował zmian w tej kwestii.

	Częstość	Procent
Wybrane	48	4,2
nie wybrane	1105	95,8
Ogółem	1153	100,0

9.2. zakazał(a)bym ruchu samochodów osobowych i autobusów miejskich – 17,2%

	Częstość	Procent
Wybrane	198	17,2
nie wybrane	955	82,8
Ogółem	1153	100,0

9.3 ograniczył(a)bym ruch samochodów osobowych – 22,2%

	Częstość	Procent
Wybrane	256	22,2
nie wybrane	897	77,8
Ogółem	1153	100,0

9.4. ograniczył(a)bym ruch autobusów miejskich – 5,6%

	Częstość	Procent
Wybrane	64	5,6
nie wybrane	1089	94,4
Ogółem	1153	100,0

9.5. zmniejszył(a)bym ruch w centrum miasta poprzez zmianę jego organizacji (np. przebudowę niektórych ulic, nowe trasy objazdowe) – 65,7%

Zdecydowana większość respondentów (65,7%) opowiedziała się za zmniejszeniem ruchu w centrum miasta poprzez zmianę jego organizacji (np. przebudowę niektórych ulic, nowe trasy objazdowe).

	Częstość	Procent
Wybrane	757	65,7
nie wybrane	396	34,3
Ogółem	1153	100,0

9.6. zwiększył(a)bym ilość miejsc parkingowych w okolicach Rynku – 50,5%

Ponad połowa ankietowanych (50,5%) wskazała na zwiększenie ilość miejsc parkingowych w okolicach Rynku.

		Częstość	Procent
	Wybrane	582	50,5
	nie wybrane	571	49,5
Ogółem		1153	100,0

Ranking propozycji respondentów, dotyczących zmian w zakresie ruchu komunikacyjnego w centrum

9.5. zmniejszył(a)bym ruch w centrum miasta poprzez zmianę jego organizacji (np. przebudowę niektórych ulic, nowe trasy objazdowe) – **65,7%**

9.6. zwiększył(a)bym ilość miejsc parkingowych w okolicach Rynku – **50,5%**

9.3 ograniczył(a)bym ruch samochodów osobowych – **22,2%**

9.2. zakazał(a)bym ruchu samochodów osobowych i autobusów miejskich – **17,2%**

9.4. ograniczył(a)bym ruch autobusów miejskich – **5,6%**

9.1. nic bym nie zmieniał(a) – **4,2 %**

X. Zadania do realizacji w pierwszej kolejności w Starogardzie Gdańskim na obszarze planowanym do rewitalizacji

10. 1. budowa mieszkań – 24,7%

		Częstość	Procent
	wybrane	285	24,7
	nie wybrane	868	75,3
Ogółem		1153	100,0

10. 2. remonty nieruchomości i modernizacja infrastruktury – 30,4%

	Częstość	Procent
wybrane	350	30,4
nie wybrane	803	69,6
Ogółem	1153	100,0

10.3. poprawa układu komunikacyjnego, tworzenie nowych miejsc parkingowych – 35,8%

	Częstość	Procent
wybrane	413	35,8
nie wybrane	740	64,2
Ogółem	1153	100,0

10.4. poprawa stanu zieleni – 12,1%

	Częstość	Procent
wybrane	139	12,1
nie wybrane	1014	87,9
Ogółem	1153	100,0

10.5. budowa ciągu pieszo-rowerowego – 29,7 %

	Częstość	Procent
wybrane	342	29,7
nie wybrane	811	70,3
Ogółem	1153	100,0

10.6. stworzenie lepszych możliwości spędzania wolnego czasu (kluby dla młodzieży, punkty gastronomiczne, funkcje kulturalno-rozrywkowe itp.) – 55,8%

	Częstość	Procent
wybrane	643	55,8
nie wybrane	510	44,2
Ogółem	1153	100,0

Kolejność wskazań najpilniejszych zadań do realizacji w procesie rewitalizacji miasta:

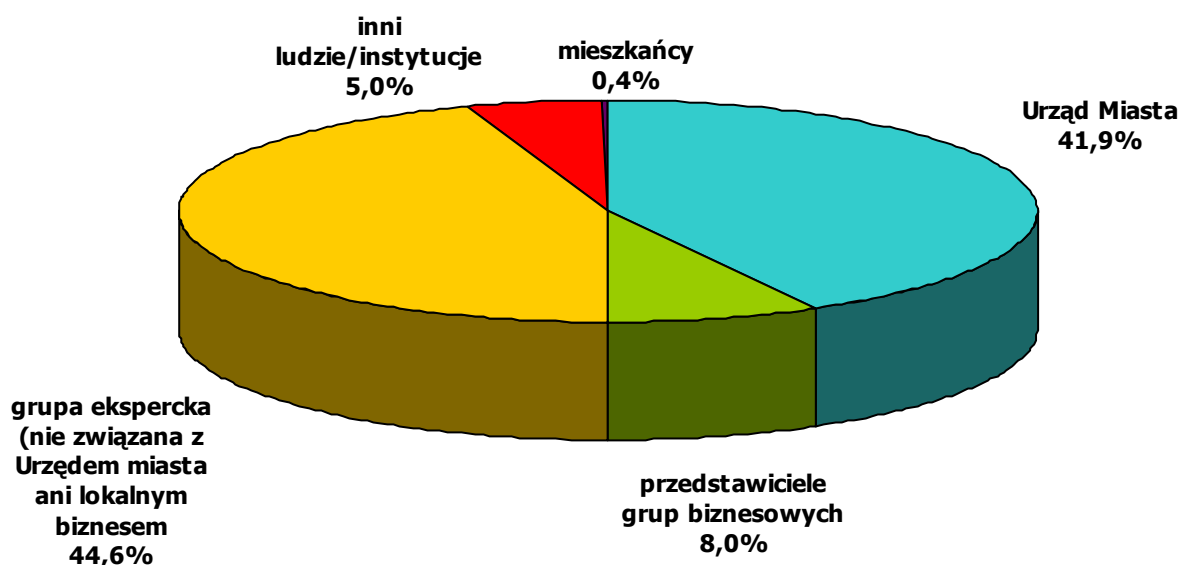
1. stworzenie lepszych możliwości spędzania wolnego czasu (kluby dla młodzieży, punkty gastronomiczne, rozwój funkcji kulturalno-rozrywkowych itp.) – **55,8%**
2. poprawa układu komunikacyjnego, tworzenie nowych miejsc parkingowych – **35,8%**
3. remonty nieruchomości i modernizacja infrastruktury miejskiej – **30,4%**
4. budowa ciągu pieszo-rowerowego – **29,7 %**
5. budowa mieszkań – **24,7%**
6. poprawa stanu jakości zieleni miejskiej – **12,1%**

XI. Kto powinien zarządzać programem rewitalizacji miasta po jego uchwaleniu?

W opinii respondentów programem rewitalizacji Starogardu Gdańskiego po jego uchwaleniu powinni się zajmować (według kolejności wskazań):

1. Grupa ekspercka (nie związana z Urzędem Miasta ani lokalnym biznesem) – **44,6%**
2. Urząd Miasta – **41,9%**
3. Przedstawiciele grup biznesowych – **8,0%**

Pyt. Kto według Pana(i) powinien zarządzać programem rewitalizacji miasta po jego uchwaleniu?

		Częstość	Procent	Procent ważnych
II	Urząd Miasta	469	40,7	41,9
III	przedstawiciele grup biznesowych	90	7,8	8,0
I	grupa ekspercka (nie związana z Urzędem miasta ani lokalnym biznesem)	499	43,3	44,6
IV	inni ludzie/institucje	32	2,8	2,9
	Mieszkańcy	4	,3	,4
	urząd miasta i przedstawiciele grup biznesowych	7	,6	,6
	urząd miasta i eksperci	7	,6	,6
	urząd miasta, i mieszkańcy	1	,1	,1
	przedstawiciele grup biznesowych i eksperci	1	,1	,1
	urząd miasta, przedstawiciele grup biznesowych, eksperci	8	,7	,7

	urząd miasta, przedstawiciele grup biznesowych, mieszkańcy	1	,1	,1
	Ogółem	1119	97,1	100,0
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	34	2,9	
	Ogółem	1153	100,0	

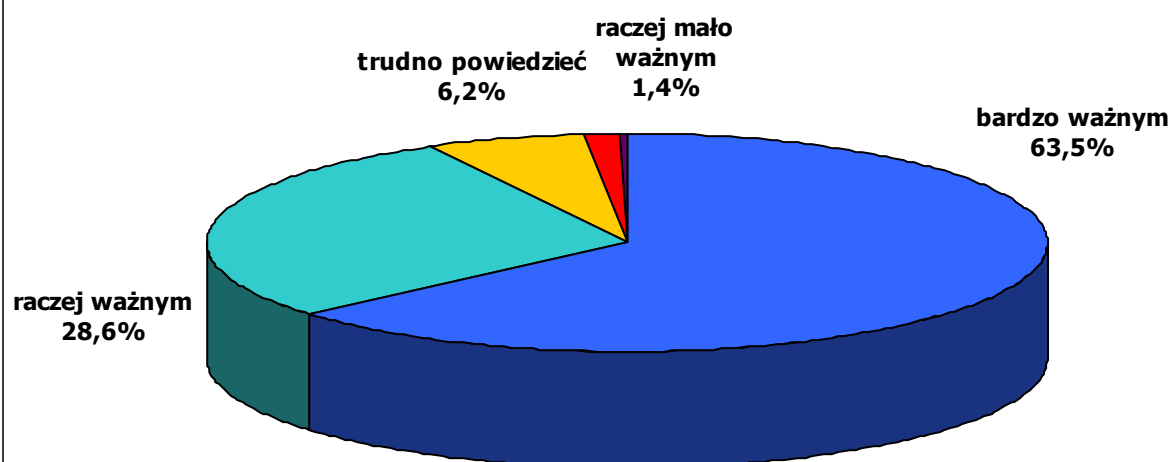
11.4. Inni ludzie, czyli kto ?

- ci, co to najszybciej zrobią
- inni ludzie (niż wymienieni) bo korupcja, stworzyć jasne, przejrzyste przepisy
- inteligentni ludzie znający się na swojej pracy
- ktoś, kto rzeczywiście coś robi w mieście, a nie tylko się mówi tym
- którym zależy na rewitalizacji, a nie zrobieniu kasy
- ludzie, którzy chcą coś zmienić
- mądrzy ludzie
- nie ważne kto, ale aby efektywnie
- niezależna organizacja
- nikt i tak biznes przekupi wszystkich
- osoby z doświadczeniem, którym zależy na efektach i zadowoleniu mieszkańców, wyłonione z konkursów, operator projektu na wzór francuski - wyłoniony w drodze konkursu
- prezydent miasta

XII. Czy rewitalizacja miasta jest problemem ważnym dla starogardzian

W opinii zdecydowanej większości respondentów (**92,0%**) rewitalizacja jest zadaniem „bardzo ważnym” (63,5%) i „raczej ważnym” (28,6%).

12. Czy według Pana(i) rewitalizacja miasta (jego odnowa i ożywienie) jest dziś problemem ważnym dla mieszkańców?

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	bardzo ważnym	726	63,0	63,5	63,5
	raczej ważnym	327	28,4	28,6	92,0
	trudno powiedzieć	71	6,2	6,2	98,3
	raczej mało ważnym	16	1,4	1,4	99,7
	w ogóle nie ważnym	4	,3	,3	100,0
	Ogółem	1144	99,2	100,0	
Braki danych	osoby, które nie odpowiedziały na pytanie	9	0,8		
Ogółem		1153	100,0		

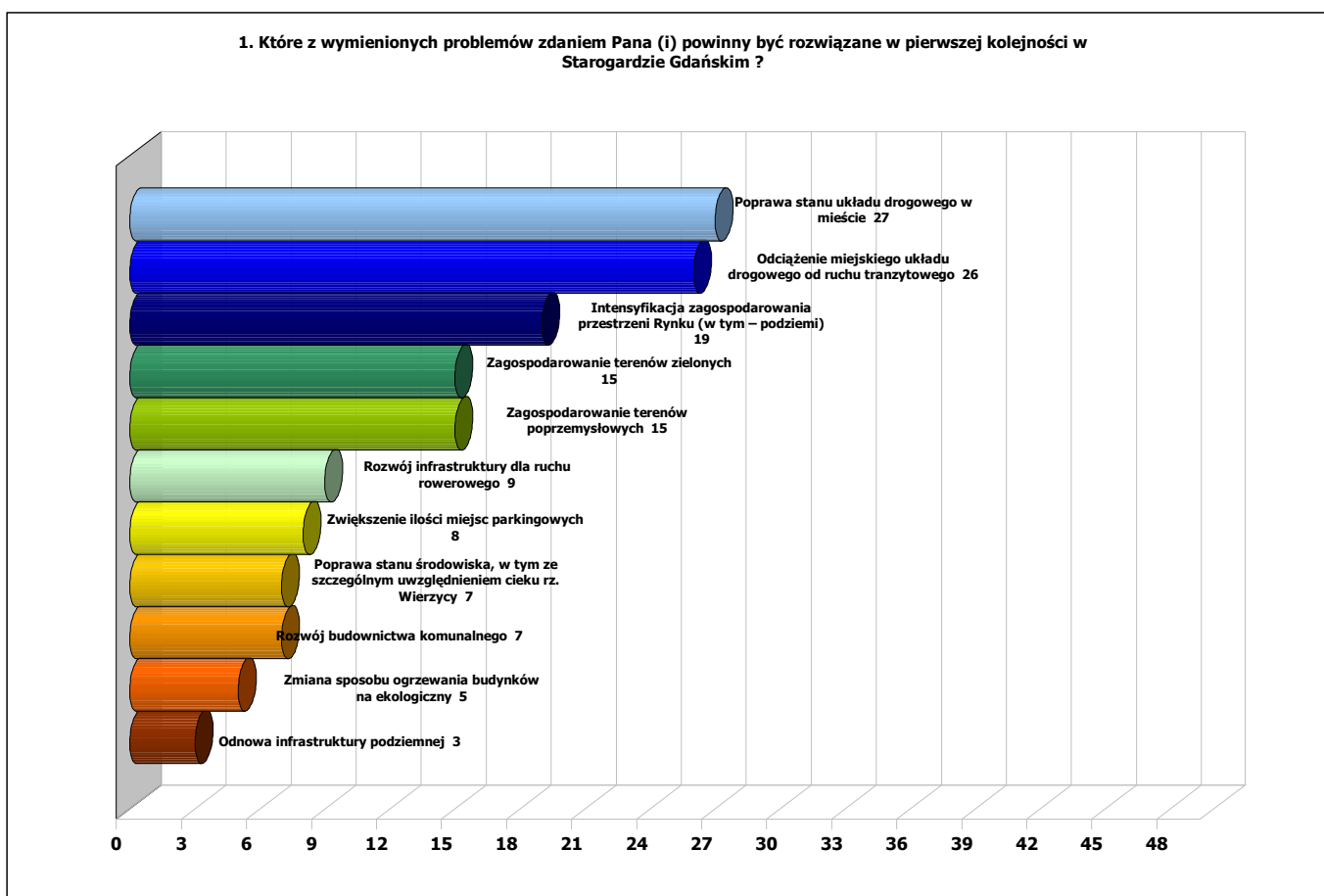
ANKIETA II

W oparciu o drugi zestaw pytań (ankieta II) zrealizowaliśmy kolejny etap badań, kierując ankietę do 50 wybranych osób, spełniających kryteria funkcji, kompetencji i relacji (np. instytucjonalnych) z miastem. Adresatami ankiety byli m.in.: urzędnicy samorządowi (zarówno miejscy jak i powiatowi), kilku radnych, miejscowi przedsiębiorcy, pracownicy instytucji kultury, nauczyciele, przedstawiciele organizacji pozarządowych, ksiądz.

Na ankietę odpowiedziało 29 kobiet i 20 mężczyzn, głównie osoby z wykształceniem wyższym (47), w wieku 18- do 39 lat (28), 40 – 59 lat (20), powyżej 59 lat (1).

Ogółem zebraliśmy **49** ankiet.

I. Pierwsze pytanie dotyczyło „rankingu” pilnych problemów do rozwiązania.

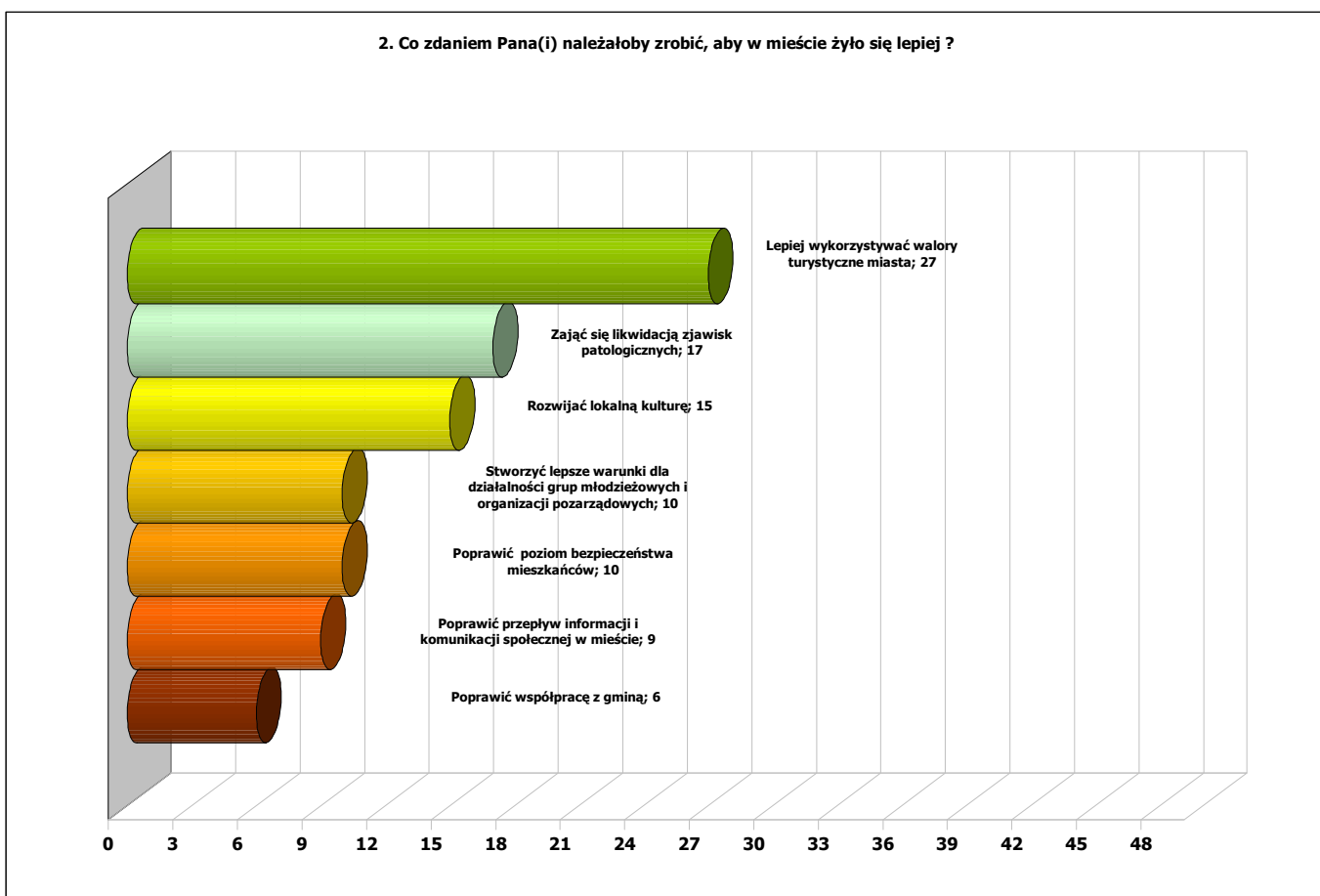

Dane w liczbach bezwzględnych

Respondenci najczęściej wskazywali na:

- poprawę układu drogowego w mieście - **27 wskazań**
- odciążenie miejskiego układu drogowego od ruchu tranzytowego - **26 wskazań**
- zintensyfikowanie zagospodarowania przestrzeni publicznej Rynku (w tym – podziemi) -**19 wskazań**

II. Kolejne pytanie dotyczyło poprawy jakości życia w centrum Starogardu Gdańskiego.

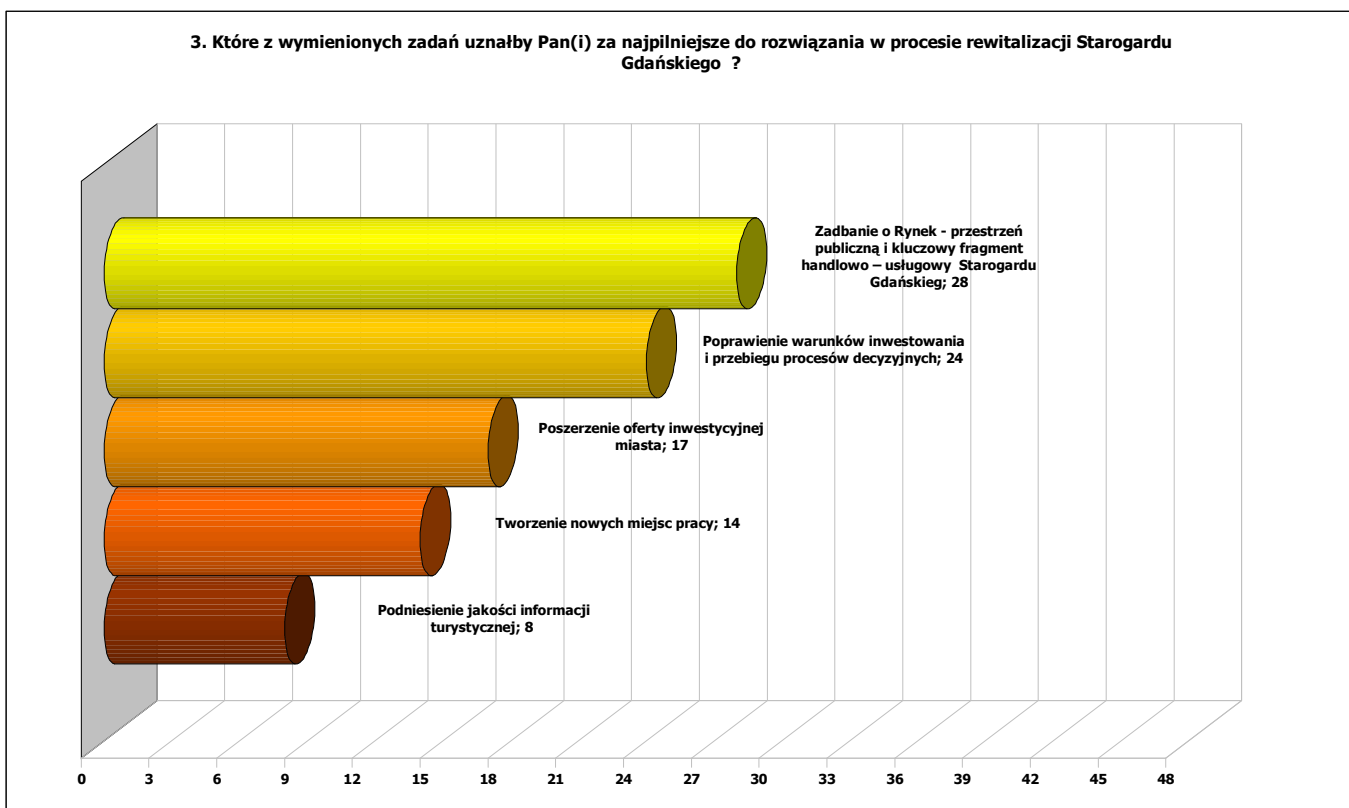

Według opinii respondentów – aby w mieście żyło się lepiej - należałoby w pierwszej kolejności:

- Lepiej wykorzystywać walory turystyczne miasta – **27 wskazań**
- Zająć się likwidacją zjawisk patologicznych – **17 wskazań**

- Rozwijać lokalną kulturę - **15 wskazań**

III. Ostatnie pytanie dotyczyło zadań najpilniejszych do rozwiązania w procesie rewitalizacji miasta.

Najpilniejsze zadania do realizacji w procesie rewitalizacji:

- I. kwestia przestrzeni publicznej miasta – Rynek i jej wartość ekonomiczna - **28** wskazań
- II. Poprawienie warunków inwestowania i przebiegu procesów decyzyjnych – **24** wskazania
- III. Poszerzenie oferty inwestycyjnej miasta – **17** wskazań

*

Współczesne społeczeństwa coraz bardziej mobilne i wykształcone mają coraz większe aspiracje i potrzeby związane z jakością otoczenia, w którym żyją. W związku z tym, zauważa Andreas Billert, miasto europejskie nie może sobie pozwolić na przekształcanie tego, co zielone w to, co betonowe i tego, co otwarte dla wszystkich w to, co zamknięte i

strzeżone dla nielicznych². Status miasta europejskiego zobowiązuje do systemu wartości opartego na zasadach promujących ekologiczną i społecznie sprawiedliwą gospodarkę zasobami oraz poszanowaniu i rozwijaniu wartości historyczno-kulturowych.

Koncentrowanie wysiłków na materialnym aspekcie (renowacja zdegradowanych miejsc, odbudowa infrastruktury etc.) wobec braku społecznej akceptacji również, jak wynika z doświadczeń wielu krajów, nie przynosi spodziewanych rezultatów. „Rewitalizować” możemy tylko obszar, interweniując w sprawy bytowe mieszkańców, chroniąc - a niekiedy tworząc - miejsca pracy, rozwijając życie gospodarcze obszaru, poprawiając równocześnie stan techniczny i funkcjonalny budynków i przestrzeni publicznych. A równocześnie - upiększać miasto...”³.

Poprzez badanie podjęliśmy próbę odpowiedzi na pytanie nie tylko o potrzeby i oczekiwania związane z życiem w mieście, lecz także o warunki i możliwości uzgadniania obywatelskiej odpowiedzialności i gotowości do świadomego współdziałania w ramach programu odnowy oraz społecznej akceptacji dla tego typu działań. Wyniki należy uznać, przynajmniej na wstępnym etapie, za budujące. Pomimo niereprezentatywności próby badawczej można wyciągnąć kilka wniosków o dużym znaczeniu dla powodzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Starogardu Gdańskiego:

- Można stwierdzić dość wysoki poziom identyfikacji badanych z przestrzenią i społecznością Starogardu Gdańskiego.
- Respondenci wykazali się dość dużą wnikliwością w odczytywaniu negatywnych i pozytywnych cech waloryzowanego centrum.
- Wskazywali na potrzeby i aspiracje dotyczące przestrzeni publicznej, co może świadczyć o wzrastających oczekiwaniach co do jakości środowiska zbudowanego i rodzącej się świadomości lepszego wykorzystania zasobów lokalnych dla pożytku wszystkich obywateli.
- Ankietowani pokazali, że nie są obojętni wobec przestrzeni, w której przyszło im żyć. Wskazując na miejsca charakterystyczne i symboliczne (Ratusz, Rynek, Kościoły, parki) wyrazili tym samym zainteresowanie ich znaczeniem w budowaniu pozytywnego obrazu miasta.

² Billert A., *Poznań 2012 i 2016 - miasto europejskie?*: <http://miasta.gazeta.pl/poznan/1,80199,4173627.html>.

³ Biliński T., Kłosek-Kozłowska D., Skalski K., *Trudna droga do rewitalizacji*, w: „Urbanista” 11/2003, s. 14.

- Rzeczowe i wyczerpujące odpowiedzi ankietowanych dotyczące opinii na temat kilku kluczowych problemów w mieście zdają się potwierdzać możliwości uzgadniania wspólnych stanowisk w kwestiach istotnych dla jakości życia w mieście.
- Zdecydowana większość badanych uznała rewitalizację jako ważne zadanie dla miasta.

Warto w tym miejscu podkreślić, że największą dezaprobatę ze strony mieszkańców znajduje sytuacja, gdy konsultuje się z nimi rozwiązania, co do których decyzje już zapadły. Rodzi to cynizm i podejrzliwość wobec tak rozumianego „uczestnictwa” w dyskusji o problemach miasta. Niezwykle trudno pozyskać obywatelskie zaangażowanie i tak samo można je zmarnować i rozproszyc.

W przypadku długiego i bardzo kosztownego procesu odnowy miasta brak aktywnego i rzeczywistego w nim udziału wielu uczestników, tak ze strony urzędu miasta, jak i różnych grup społecznych pozoruje działania, opóźniając efekty odnowy.

Wiedza zdobyta w badaniach pokazała, że ludzie zdają sobie sprawę jak ważna jest dla ich życia w mieście kwestia odnowy zdegradowanej tkanki, miejsca wspólnych doświadczeń i interakcji, poczucie bezpieczeństwa, zadbane otoczenie i likwidacja uciążliwości związanych z życiem codziennym.